

DOLENSKI LIST

Glasilno Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izdaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Stev. 9 (415)

LETO IX.

NOVO MESTO, 5. MARCA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje Slovenski poročevalci v Ljubljani

S PLENUMA RAZŠIRJENEGA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V NOVEM MESTU

Politična pomoč sindikatov

Je zdaj najvažnejše, kar pričakujemo od sindikalnih organizacij za nadaljnji razvoj delavskega in družbenega samoupravljanja ter za izboljšano delo ljudskih odborov — Iz razprave podpredsednika izvršnega sveta LRS tovariša Viktorja Avbelja

Plenumi občinskih sindikalnih svetov, ki so bili v preteklih dneh, so začeli pripravljati volitve novih delavskih svetov. Na njih so povsod načeli tudi vrsto drugih vprašanj o področju družbenega upravljanja, vlasti pa so razpravljali o poglobljenem sodelovanju sindikalnih podružnic, delavskih svetov in drugih organov upravljanja z občinami. — Plenuma občinskega sindikalnega sveta v Novem mestu se je 26. februarja popoldne razen članov, odbornikov zbora proizvajalcev, predstavnikov okrajnega in občinskega komiteja ZKS in drugih udeležili tudi podpredsednik izvršnega sveta LRS in kandidat za republiški zbor tovariš Viktor Avbelj.

Po kratkem poročilu predsednika občinskega sindikalnega sveta Avgusta Jazbinška in precej medli razpravi delegatov iz posameznih podružnic je iskreno pozdravljeno od navzočih posegel v razpravo tovariš Avbelj. V uvodu je med drugim poudaril, da je treba pripraviti za volitve delavskih svetov izkoristiti za splošno pozivitev vseh organizacij, ki imajo stik s proizvodnjo.

Navzlic lanskim velikim uspehom smo imeli ob pričetku letošnjega leta slabo politično razpoloženje, ker organizacije niso znale pravilno oceniti in razlagati doseženega napredka. Tovariš Avbelj je nato govoril o nalogah sindikatov, kot sta jih pred kratkim nakazala Miha Marinko in Stane Kavčič. Naš sistem je tak, da sodeluje pri upravljanju čimveč ljudi. Prizadevno se moramo truditi, da mobiliziramo še več ljudi za vsa področja družbenega upravljanja. Za uresničevanje novega gospodarskega sistema so bili sprejeti zakonski predpisi, ki jo urejajo. Zato moramo te predpise poznati in upoštevati. Tovariš Avbelj je omenil zatez ne-

gledati in ceniti objektivno in najti način za boljše delo. Izredno važna je tudi vloga zborov proizvajalcev in z njimi morajo sindikati tesno sodelovati.

Zatem je tovariš Avbelj govoril o razmetavanju družbenih sredstev in

privilegije posameznikov. Prirejanje raznih banketov in zakusk za določeni krog ljudi se je tako razpaslo (od vrha navzdol in obratno), da predstavlja že pravi problem. Tako potrošimo na leto ogromna sredstva, ki bi jih lahko koristno porabili za gradnjo stanovanj in pod. Razpaslo se je razne sejnine, honorarji in pod.; vsemu temu moramo napovedati najostrejši boj.

V osebnih odnosih je v podjetjih in ustanovah še precej negativnih pojavov, je nadaljeval tovariš Avbelj. Marsikdo si ne upa povedati kaj kritičnega, ker nima jasnega, da zato ne bo kakorkoli preganjan. Sindikalne organizacije, ki se pripravljajo na volitve delavskih svetov in hkrati na državne volitve v tem mesecu, naj bi zato vestno pregledale svoje delo ter dale stvarne predloge za izboljšano udeleževanje delavskih svetov in ljudskih odborov. Tako sindikat, ne bodo le šola za govrnike, pač pa organizacija za reševanje stvarnih nalog.

Zatem je govoril o sodelovanju med posameznimi državljanji, je poudaril delo našega državnega in političnega vodstva, ki smo jih dosegli doma in v svetu kljub raznim oviram in težkostim, ki so se v minulnem razdobju pojavljale. Ko je govoril o sodelovanju med posameznimi državljanji, je poudaril delo našega državnega in političnega vodstva, ki smo jih dosegli doma in v svetu kljub raznim oviram in težkostim, ki so se v minulnem razdobju pojavljale. Ko je govoril o sodelovanju med posameznimi državljanji, je poudaril delo našega državnega in političnega vodstva, ki smo jih dosegli doma in v svetu kljub raznim oviram in težkostim, ki so se v minulnem razdobju pojavljale.

Bobna in beraštva

danes naš kmet ne pozna več

NA VELIKEM PREDVOLILNEM ZBOROVANJU V KOSTANJEVICI NA KRKI STA GOVORILA POSLANSKA KANDIDATA JOŽE BORŠTAR IN TONE PIRC — 300 LJUDI JE NAVDUŠENO POZDRAVILO POSLANSKE KANDIDATE OBČINE IN OKRAJA

V nedeljo zjutraj je bilo v Domu kulture v Kostanjevici veliko volilno zborovanje, katerega so se udeležili poslanski kandidati za republiški in zvezni zbor tovariš Jože Borštnar, Franc Pirkevič in Tone Pirc. Vsi trije kandidati so odgovarjali na razna vprašanja volivcev, govorila pa sta Jože Borštnar in Tone Pirc.

Jože Borštnar je govoril o mestu, pomenu in vlogi naše države v mednarodnem političnem življenju, o napredku in rasti te države skozi najrazličnejše zapletitve, v preteklosti ter o njeni premi poti vse do današnjega ugleda in pomena.

Vse to, kar smo dosegli, pa smo dosegli samo na podlagi velikih žrtev in nadčloveške vztrajnosti, na podlagi velike vere in prepričanja, da je naša pot pravilna in da se samo po tej poti bližamo našemu končnemu cilju, k izgradnji neodvisne in izvenblokovske socialistične države.

Naše gospodarstvo, ki je zadnja leta naredilo nesluten dvig in ki tudi danes daje čvrsto oporo tej naši politiki, bo tudi v bodoče tako rasil ter s tem zagotovilo primerno življenjsko ravno in kruh za vse delovne ljudi.

Primerljajo stanje našega kmeta s predvojnimi, je Jože Borštnar spomnil volivce tistih časov, ko so kmečka posestva zaradi prezadolženosti morala na boben in s tem na beraško palico, med tem ko je danes ta praksa popolnoma neznana. Naše kmetijstvo lahko prav v tem času naredi predvsem v svoji produktivnosti znaten

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z ZBOROVANJA V STRAZI

Predvolilno zborovanje je bilo v nedeljo popoldne tudi v dvoranah zadržnega doma v Strazi. Udeležilo se ga je kakih 120 volivcev, ki jih je pozdravil predsednik ObLO Strazja-Toplice tov. Erno Šali, poslanski kandidat za zvezni zbor tov. Niko Belopavlovič pa je nato izčrpno govoril o vlogi naše države v sodobnem svetu. Potem ko je opisal težave in vzpon gospodarstva v povojnih letih, je podrobneje govoril tudi o doseženih uspehih in nadaljnjih načrtih za dvig naših podjetij in kmetijstva v republiki in v okraju. Volitve, ki so pred nami, so odraz velike enotnosti naših narodov in trdne volje vseh naših delovnih ljudi, da nadaljujemo začeto pot v socializmu. — Poldruge uro traloločeno zborovanje je bilo zaključeno z odobranjem in prisrčnimi aplavzi poslanskemu kandidatu.

BRIGADE PRIDEJO 10. MARCA

Republiški štab MDB pri CK LMS je zaradi slabega vremena preložil začetek del prvih brigad na 10. marec.

Z zaupanjem v prihodnost

S PREDVOLILNEGA ZBOROVANJA V MOKRONOGU

V torek, 25. februarja, je bilo v Mokronogu predvolilno zborovanje, katerega so se udeležili nad 400 državljanov in državljanek.

Predsednik občinskega odbora SZDL tov. Videčnik je zborovanje začel in pozdravil navzoče, v imenu volivcev pa kandidata: Jožeta Borštnarja, ki kandidira v zvezno skupščino, Franca Kreseta-Čobana, ki kandidira v republiško skupščino, Stančka Dolencja (Luko), ki kandidira v republiški zbor proizvajalcev. Nato je dal besedo

tovarišu Jožetu Borštnarju, ki je v izčrpnem govoru predložil volivcem velike napore in uspehe doseženih skupščin za napredok naše države. Govoril je o političnih uspehih našega državnega in političnega vodstva, ki smo jih dosegli doma in v svetu kljub raznim oviram in težkostim, ki so se v minulnem razdobju pojavljale. Ko je govoril o sodelovanju med posameznimi državljanji, je poudaril delo našega državnega in političnega vodstva, ki smo jih dosegli doma in v svetu kljub raznim oviram in težkostim, ki so se v minulnem razdobju pojavljale.

Tovariš ČOBAN je govoril bolj o naši zunanji trgovini ter prikazal napredke v naši izvozni in uvozni politiki. V drugem delu govora pa je stvarno, s številkami prikazal velike dosežke skupnosti za kulturo, solstvo, soc. varstvo, štipendije, zdravstvo in p. Vse te številke so nam povedale, da družba dejansko mnogo daje za zvišanje življenjske ravni. Nadalje je poudaril skrb družbe za razvoj kmetijstva, ki se kaže tudi v nagli elektrifikaciji pode-

želja, za kar imamo obilne dokaze v občinah sami, kjer so ostale še dve vasi brez elektrike, pa tudi te bodo v najbližnjem času zasvetile.

Tovariš DOLENC je med drugim dal podatke o doseženih uspehih gospodarstva v našem okraju. Govoril je o vloženih investicijah v minulnem razdobju za dvig industrije in vsega gospodarstva v okraju. Tudi on je na stvarnih primerih pokazal dvig družbene proizvodnje in narodnega dohodka v zadnjih letih. H koncu je omenil še razne možnosti nadaljnjega razvoja v posameznih občinah.

Po končanih govorih so si volivci ogledali film »Deček Mitja«.

Zborovanje je vsestransko uspelo. Volivci so ponovno dokazali svojo socialistično zavest in zro za najboljšimi željami in pripravljenostjo v prihodnost.

Novomeška brigada že dela

Novo mesto, 1. marca. Prva novomeška mladinska delovna brigada je danes že tretji dan nastanjena v telovadnici osnovne šole. Čeprav je štab za gradnjo avtoceste prestavil začetek del zaradi slabega vremena na 10. marec so brigadirji, ki so se do četrtka že zbrali v Novem mestu sklenili, da se za teh nekaj dni ne bodo vrnili na domove. Pomagali bodo pri gradnji vodovoda s Kije nad Luterskim selom do Otočca, pri urejanju stadiona v Novem mestu in pri delih v Paderšičevi ulici. Delati bodo začeli v ponedeljek.

Do sedaj so se zbrali 91 brigadirjev, od tega 32 deklet. Ker se brigada sestavlja, imajo precej prostega časa. Ogleдали so si filmsko predstavo, v nedeljo pa obiskali Dolenjski muzej. Tudi spoznali so se že med seboj in razpoloženje je dobro. Včeraj je kamion pripeljal iz Ljubljane odeje, kuhinjsko opremo in čevlje. Čevlji so iz kromovega usnja in z gumijastimi vibrampodplati. Tako kvalitete obtuje celo štab

Poslanski kandidat volilnega okraja Mokronog FRANC KRESE-ČOBAN, priljubljen aktivist in prvoborec.

Do 20. marca zborovanja v vseh kolektivih

Razširjenim plenumom občinskih sindikalnih svetov, ki so bili te dni, bodo sledila po vseh kolektivih v okraju zborovanja, na katerih bodo pregledali dosedanje delo in uspehe podjetij. Odborniki zborov proizvajalcev bodo na zborovanjih poročali o komunalnih in drugih vprašanih občinskega gospodarstva.

Stab brigade poziva vse prijavitelne brigadirje in brigadirke iz novomeškega okraja, ki še niso prišli na delo, da se takoj javijo v Novem mestu, v telovadnici osnovne šole.

VOLILNO ZBOROVANJE V ŠMARJETI

Predsednik novomeške občinskega ljudskega odbora Maks Vale, kandidat za republiško skupščino, je v nedeljo 2. marca obiskal volivce v Šmarjeti. Udeležba je bila šibka. Tovariš Vale je podal zunanje politične pregled in poročilo o gospodarskem stanju v FLRJ, v okraju in v novomeški občini. Poudaril je, da kmetijska proizvodnja pri nas zaostaja in da jo moramo nujno dvigniti. Pri tem bo treba predvsem povečati uporabo

umetnih gnojil, sortnih semen in v največji meri izkoristiti vse možne oblike sodelovanja s kmetijskimi združenji. Strah kmečkega prebivalstva, da vodi sodelovanje s kmetijskimi združenji k podražitvi kmetijstva, je popolnoma neutemeljen. Omenil je važnost nove avto ceste za Dolenjsko, ker se tudi kmečkemu prebivalstvu s tem odpirajo nove možnosti zaslužka in gospodarskega razmaha.

V razgovoru, ki se je razvil,

so se volivci pogovorili s kandidatom o problemih vodovoda in elektrifikacije na šmarjetskem področju ter povedali nekaj svojih težav. Poudarili so, da bi bilo treba prometni davek na žagan les, namenjen domači uporabi, ukiniti. Ko so

Poslanski kandidat enega izmed obeh volilnih okrajev novomeške občine MAKSA VALE, predsednik ObLO NOVO MESTO.

nekateri potožili, da so davki previsoki, je tovariš Vale razložil, da se pri nas kataster še ureja, po drugi strani pa vsi kmečki davki v okraju komaj krijejo stroške za našo prvo sveto, medtem ko se vse ostale potrebe skupnosti krijejo iz dajatev industrije in drugih panog državnega ter splošno družbenega sektorja gospodarstva. Volivci so soglasno izjavili svoje zadovoljstvo, da kandidira tovariš Vale ter obljubili svojo udeležbo na volitvah.

Pismo za letošnji 8. marec

Drage tovarišice!

Ljubo mi je, da vam lahko — na povabilo uredništva — preko »Dolenjskega lista« napisem nekaj besed za osmi marec, praznik žena.

Letos ima ta dan za nas prvo poseben pomen. Preteklo je petnajst let od Prve državne konference AFZ, na kateri je bila ustanovljena enotna organizacija ženskega protifašističnega gibanja za vso Jugoslavijo. To je bilo, kakor se gotovo še spominjate, med vojno, v enem najtežjih razdobjih za naše narode. Pri nas v Sloveniji smo do takrat pričeli strašno roško ofenzivo, na tisoče slovenskih ljudi je bilo odgnanih v taborišča, v ruševine so bili spremljeni mnogi naši domovi...

Razdejanje, pepel in opustošenje me je spremljalo tudi na vsej poti preko Like, Banije, Korduna, vse do Bosanskega Petrovca, kjer je bila konferenca, ki bi se je morala udeležiti kot delegatka slovenskih žena. Zaradi dolge poti, snežnih zametov, zased in neprestanih borb na tem področju sem prispela v Bosanski Petrovac, ko se je konferenca že končala. Nikoli ne bom pozabila te poti. V krajih, skozi katere sem hodila, je besnela četrta ofenziva. Pod zaščito partizanskih čet in patrol so se pomikali tisoči beguncev, ranjenec, starčev in otrok... Od tifusa, mraza in lakote je marsikdo za vedno omahnil iz kolone. Kdaj pa kdaj

smo se tudi me delegatke za konferenco v B. Petrovcu (predstavnica karlovskega okrožja, Slavonije in jaz) pridružile kateri izmed dolgih kolon. Dneve in noči smo hodili, ne da bi videli ali slišali kako živo

bitje v razrušenih vasih, ne lajež psa, ne glas petelina. Med deževne kaplje in snežinke se je mešal duh po dimu, ki se je tu in tam valil iz tleh hiš, ki so jih okupatorji požgali večkrat z ljudmi vred. Hodili

ZDENKA GOLOB-BORČIČ: ZENE (linorez)

Nova pošta v Kartaljevem

S 1. aprilom bo v Kartaljevem odprta nova pošta za celoten PTT promet. Njeno vzpostavitev je omogočila Okrajna poštna uprava s sodelovanjem republiške poštne uprave in s pomočjo ObLO Novo mesto. Predel od Poljan do Strančevca, s b.j. doslej od področne pošte Mirna sedaj zelo oddaljen in predstavlja sedaj delovno področje nove pošte v Kartaljevem, je s tem veliko pridobil.

V torek okrajna konferenca ZKS

V torek 11. marca se bo začela ob osmih zjutraj v Domu JLA v Novem mestu konferenca Zveze komunistov Slovenije. Na njej bodo med drugim izvolili tudi delegate za bližnji VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, v kolikor jih niso že izvolili na občinskih konferencah ZKS.

VREME

ZA ČAS OD 8. DO 17. MARCA Nestalno s pogostimi padavinami, ki bodo posebno močne med 11. in 14. marcem. V tem razdobju pričakujemo tudi sneg do nižin. Sredi marca prehodno izboljšanje vremena in spomladansko toplo vreme. V. M.

Naši poslanski kandidati

FRANC KRESE — COBAN se je rodil 9. marca 1919 v Bogniški vasi v revni dolejnjski bajtarski družini. V partizane je odšel 20. marca 1942 in je bil najprej mizarjevec, maja 1942 je pa postal spremljevalec komandanta grupe odredov. Po juniju 1942 je bil obveščevalec Dolenjskega odreda, Camkarjevcev, Gubcev in I. Operativne cone. Udeležil se je mnogih težkih bitk, boja v Jelenovem žlebu, bitke za Pleterje in Mokronog ter težkih bojev v Suhl krajini. Kot komandant bataljona je vodil več samostojnih akcij pri Trzihu, Malkovcu in Telčah. Malo je bilo bitk na Dolenjskem, v katerih tovariš Coban ne bi bil sodeloval. V jeseni 1943 je bil imenovan za komandanta XIV. brigade; kmalu nato je postal pomočnik načelnika obvešč.

centra Glavnega štaba NOV in POS, pozneje pa načelnik obvešč. centra VII. korpusa. Na lastno prošnjo se je spet vrnil v Gubčevo brigado in postal tam načelnik štaba. Pozneje je postal komandant XII. brigade in sodeloval v mnogih osvobodilnih bojih, v katerih je bil tudi težko ranjen. Amputiral so mu nogo in je danes invalid. Po osvoboditvi je bil tovariš Krese nekaj časa predsednik društva za Stajersko in Prekmurjsko področje, nato pa je delal na drugih odgovornih dolžnostih. Zdaj je predsednik Glavnega odbora Zveze vojaških vojni invalidov Slovenije, bil je tudi doslej republiški ljudski poslanec in rezervni podpolkovnik naše armade.

TONE PIRC, kandidat za republiški zbor proizvajalcev kmetijske skupine, je bil rojen 21. aprila 1921 v Bircni vasi. V mladih letih je izkusil vse trdoto revnega življenja. Spomladaj 1942 je odšel v partizane; sodeloval je v številnih borbah različnih enot NOV. V KPS je bil sprejet avgusta 1943. V NOV in pozneje v JLA je dosegel čin kapetana. Tovariš Pirc se je po vojni zlasti posvetil kmetijskemu strojništvu, kjer dela še sedaj. Del časa je bil predsednik Oskrajne zadruške zveze, zdaj pa je podpredsednik te zadruške organizacije in predsednik Gospodarske poslovne zveze, ima pa mimo tega še več funkcij v zadružni dejavnosti.

JURIJ LEVICNIK, kandidat za zvezni zbor proizvajalcev industrijske skupine, izhaja iz oficirske skupine. Rojen je bil 2. marca 1925 v Boki Kotorški, v Crni gori. Njegov oče je generalni podpolkovnik. Jur, kot ga vsi imenujejo, je pred vojno končal višjo gimnazijo. Za na-

S plenuma CK ZKS

Pretekli teden je bil v Ljubljani plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, na katerem so razpravljali o notranjih partijskih vprašanjih in o delu komunistov v organih družbenega upravljanja. Za nove člane izvršnega komiteja CK ZKS so bili izbrani Boris Zihert, Mitja Ribičič in Janez Vipotnik. Ker je glavni odbor SZDL Slovenije pred kratkim izvolil tovarišico Vlado Tomšič za podpredsednico, je plenum potrdil postavitve Ivana Matka - Matije za novega organizacijskega sekretarja CK ZKS.

Jugoslavija na tujih sejmih

V prvem polletju letos bodo v raznih državah številni mednarodni sejm, na katerih bodo sodelovala tudi jugoslovanska podjetja. Najbolj zanimivi za jugoslovansko gospodarstvo so sejm v Frankfurtu, Leipzigu, Milani, Casablanci, New Yorku, Poznani in Trstu. Razstavljali bomo proizvode kovinske predelovalne, tekstilne, lesne, živilske in proizvode industrije usnja. Sejem v Trstu bo omogočil nadaljno krepitev blagovne izmenjave med Jugoslavijo in Italijo.

Pri organizaciji sejmov in do- ločanju blaga, ki bo razstavljeno na tujem trgu, delajo posebni delovni odbori, ki jih sestavljajo predstavniki pristojnih državnih organov in družbenih organizacij.

rednoosvobodilno gibanje je prišel delati leta 1941. Septembra 1942 je odšel v partizane — v Vzhodnodolenjski odred. Bil je v raznih vojaških enotah, kjer je imel odgovorne funkcije. Pred leti je bil demobiliziran kot podpolkovnik JLA. V KPS je bil sprejet avgusta 1943. Kmalu po prihodu iz JLA je prevzel mesto direktorja MOTO MONTAŽE v Novem mestu. Pod njegovim vodstvom se podjetje naglo razraša in dosega vidne uspehe. Tovariš Levicnik je nosilec spomenice 1941 in različnih drugih odlikovanj.

Naš obisk

«Gre kdo čez Plano? Za Sela ni nič, bo pa nekaj za Veliki Lipovec!«

Ljudje stegujejo vratove, Lojze pa zлага na kupčke Dolenjski list, Kmečki glas in nekaj Pravic; umes so dopisnice in pisma. Pošto za oddajene vasi pušča pismo. On in ljudje vedo, da bo LOJZE SENICA, ajdovski poslovo- dja, vse pravilno razdelil in hitro razposlal po vaseh. Sem gori, na Ajdovec, prihaja poštar le trikrat na teden, zato je treba z novicami hitro postreči.

Sicer pa streže Lojze ajdovskim in okoliškim gospo- dinjam, otrokom in moža- kom. Bil je ponedeljek; v

trgovinici kakih deset, dva- najst gospodinj.

«Kilo soli!»

«Prosim, še kaj?»

«Poldruško kilo riža, tiste- ga po 160!»

«Pa vam?« Medtem ko Lojze računa, sprašuje že drugo stranko.

«Dati mi boste dva za- vočka Drava in 20 kg soli!» «Takoji!»

K pultu se zarenja 9-letni Poličkov France in možko pove:

«Liter petroleja, pa za pet kovačev piketov!»

Pobiču na bi prisodili 6 let, tako je droban; piškote nes domov mami, ki je bo- lana. Gripa, ošpice in pre- hlad so grdo razsajali v obeh Ajdovcih, Podlipi, na Brezovi rebri, Velikem Li- povcu, Selih in v Borštu.

Lojze je uren, ljudem se muči. Hitro se obrača, raču- nana, zavija in streže, pa še za šalo najde čas.

«Ne, ščipalk za perilo pa nimam! Popoldne grem na Dvor in jih lahko prines- em!»

Gospodinja je zadovoljna. Ljudje vedo, da Lojza nik- dar ne zmanjka najpotreb- nejših stvari. Lani v jeseni ni bilo tako. Dva meseca je bila poslovalnica brez člo- veka. Za vsako malenkost, tudi za četrtil kilograma soli, je bilo treba v dolino, do Dvora pa je slabo poldruško uro! Po 17 tisočakov pov- prečno strži «naš stacunar», kot pravijo po domače Loj- zu, vsajih tudi do 25.

Ves dan si podajajo ljud- je kljuko ajdovske trgovine. «Tudi tu mora biti ne- kdol!» je dejal Lojze, ko smo ga povprašali, če mu je kdaj dolgčas na Ajdovcu in ker je sam v trgovini. In že je spet nasmejan in vesel vprašal ženico, ki je prav- kar prišla:

«Zelite, prosim?»

Z zborovanja v Kostanjevici

(Prenos s 1. strani)

Korak naprej preko svojih za- drug in vsega tistega, kar te za- druje, ki so v tem letu namenjeni kmetijstvu, se mora nekje po- znati, pa ne samo poznati, mar- več pustiti trajne sledove v na-šem kmetijstvu. Kmet mora ve- deti danes pred vsem: da hoče družba kmetu pomagati, da mu želi istega napredka kot ostalim družbenim silam, zakaj naša bodočnost je odvisna od nas vseh. Vsi se moramo truditi, da damo od sebe vse, kar zmoremo, za rasti in napredek naše mlade države, za boljše bodočnost vseh delovnih ljudi.

Se posebej o stanju našega kmetijstva ter o njegovih raz- vojnih možnostih je govoril to- variš Pirc, ki je v svojem go- voru nakazal vse tisto, kar bi naj bilo za našega kmeta vzpodbudno in kar lahko dese- že; seveda pa je nujno, da se čimprej vključijo v akcije, ki po- menjajo razvoj in napredek. Tre- ba je iti v korak s časom, treba

je biti prožen, zakaj samo od sebe ne more ničesar priti.

Vollno zborovanje v Kosta- njevici se je dotaknilo razen širših tudi nekaterih ožjih, do- mačih problemov, ki so jih vo- lvolci poudarili. Med take sodi pobuda kmetijske zadruge na Prekopi, ki se zavzema za manjšo lesno industrijo, oziroma za razširitev že obstoječega podjetja, kar so vsi volilci nav- dušeno pozdravili.

Zborovanje, ki je bilo tako

lepo obiskano, je dokazalo kak- šen ugled uživajo tovariš Bar- šinar, Pirkovič in Pirc med našim prebivalstvom, ki jih je iz- bralo in bo na volitvah zanje tudi glasovalo. Opozorilo pa je še na nekaj: da Kostonjani ve- do kje je njihova prava pot, da je po dolgem času najrazlič- nejših naloževanj in spletk le- prišlo do tako potrebne pomir- itve, ustvarjalnega sožitja in delovnega snosa, predvsem pa do enotnosti!

To škodo lahko preprečimo!

Razmišljanja sredi tedna požarne varnosti — Lani: 58 požarov in 35 mili- onov dinarjev škode v okraju, gasilci pa so obvarovali za več kot 129 mili- onov dinarjev ljudskega premoženja

Požarna poročila za preteklo leto v našem okraju kažejo, da smo imeli skupaj 58 požarov, s skupno povzročeno škodo 35 milijonov dinarjev. Če k temu prištejemo še stroške gašenja,

porabo materiala za obnovo in denarna sredstva, izpad proiz- vodnje iz narodnega dohodka itd. se škoda najmanj podvoji. Lani je bilo: 8 požarov družbe- ne imovine (državni sektor) s skupno škodo 13 milijonov din, 1 požar zadrudne imovine (za- družni sektor), s skupno škodo 100 tisoč din ter 49 požarov pri- vatne imovine s skupno škodo 22 milijonov din. Če te požare razčlenimo, dobimo tebe vzroke: strela — 8 požarov, nepazljivost — 8 požarov, gradbene napake — 4 požari, elektrika — 5 požarov, otroci — 10 požarov, na- merni požigi — 20 požarov, ne- ugotovljeni vzroki — 3 požari.

Naše prostovoljno gasilstvo pa je pri teh požarih obvarovalo: družbenega premoženja za 79 milijonov, zadrudnega za en in pol milijona in zasebnega za 49 milijonov din. Skupno torej za 129.988.000 din.

Primerjalna statistika za leto

1956 nam pokaže, da so požarne nesreče v letu 1957 narasle po številu za 6 požarov in po škodi za 13 milijonov din. Samo po- žari, ki jih povzročijo otroci, so narasli za 100 odstotkov in po- prevčna škoda za 5 in pol milijona din. Iz tega lahko sklepamo, kako nujna je požarnovarnostna služba, kako in koliko je ko- ristočno prostovoljno gasilstvo ter koliko bi ljudstvo pridobilo do- brin z milijoni, ki jih vsako leto pogoltne ogneti petak.

Razčlenimo požare, ki izbruh- nejpo nepazljivosti: odlaganje žerjavice s pepelom v lesene odprte posode, v drvarnice, lo- pe, podstrešja ali kleti z vsako- vrstno gorljivo navlako, malo- marno ravnanje z odprto lučjo v gospodarskih poslopih, od- metavanje cigaretnih ogorkov, kurjenje na polju ali v gozdo- vih, nečistični dimniki in kuril- ne naprave itd. Nadalje gradbe- ne napake: vzdavanje tramov v dimnike, nepravilno postavl- ljene kurilne naprave in zava- rovanje dimovodov, nestrokov- na napeljava elektrike v gospo- darska poslopja, nepravilno za- varovanje električnih naprav in malomarno uporabljanje gospo- dinjskih in gospodarskih strojev in aparatov. Otroški požigi pa nam dajejo slutiti, da so otroci brez nadzorstva in prave vzgo- je. Vse to kaže, da bi mogli s primernimi ukrepi, s pritegni- tvijo ljudstva v požarnovarnost- no službo in z dobrim in siste- matičnim poukom ljudstva o požarnovarnosti službi, če že ne popolnoma preprečiti vzroke požarnih nesreč, pa jih vsaj do skrajnosti omejiti.

Alli je potreben požarnovar- nostni teden? Je! Požarnovar- nostni teden naj bo poudarek našega neprekinjenega sistema- tičnega dela požarnovarnostne službe,

Lojze Mirtič

Notranjepolitični tedenski pregled

Dober začetek

Lansko leto so bili proizvodni uspehi že v prvih mesecih prav lepi in napo- vedovali smo, da bo tudi letni plan uspešno izpolnjen. Če smo tako pisali lani, smo ob letošnjih podatkih lahko še bolj pogumni. Po pravici povedano, nismo pričakovali, da se bo v letošnjem januarju industrijska proizvodnja kaj bistveno povečala v primerjavi z lanskim januarjem. Takrat, namreč lansko leto, so bili doseženi veliki uspehi tudi zato, ker je bilo dovolj električne ener- gije in ker je bila preskrba industrije s surovinami nemotena. Letos se je pro- izvodnja v januarju povečala še bolj kot lani, čeprav so bili pogoj približno enaki. Zato smo prepričani, da se v tem povečanju skriva tudi večja proizvod- nost dela.

Industrijska proizvodnja se je v Ju- goslaviji povečala za 20 odstotkov, v Sloveniji pa za 13 odstotkov. Ker je proizvodnja v Sloveniji že tako visoka, je to zelo lep uspeh. V Sloveniji je bila v januarju preskrba z električno ener- gijo izredno ugodna. To je omogočilo tovarni aluminija v Kidričevem, da je delala s polno zmogljivostjo in izdelala 1512 ton aluminija, medtem ko ga je lani v istem mesecu le 877 ton. Mimo tega se je povečala tudi proizvodnja kemične in farmacevtske metalur- gije in izdelave železnice industrije. K ustalivni trga bo nedvomno precej prispevala tudi povečana proizvodnja

v tovarnah, ki izdelujejo blago za širo- ko potrošnjo. To bo pomembno zlasti takrat, če se ta proizvodnja v prihod- nih mesecih ne bo bistveno zmanj- šala. V živilski industriji je proizvodnja kar za 32 odstotkov večja v primerjavi z lanskim januarjem. Za 25 odstotkov je večja proizvodnja v lesni industriji, kjer so izdelali veliko več pohištva. Tovarne usnja in čevljev pa so pove- čale proizvodnjo a 18 odstotkov in tako naprej. V Sloveniji smo potemtakem v prvem mesecu letošnjega leta presegli predvideno mesečno proizvodnjo za 5 odstotkov.

V jugoslovanskem merilu so se v tem mesecu močno povečale zaloge surovin, kar bo omogočilo tudi v naslednjih me- secih nemoteno proizvodnjo. Večje za- loge bodo vplivale na stabilnost trga. Še celo važno je, da je mnogo industrij doseglo celo večjo proizvodnjo v janua- rju kot pa v decembru 1957. Ob vseh teh podatkih lahko pričakujemo, da bo- mo uspešno izpolnili gospodarski načrt, od katerega je odvisen ponoven porast življenjske ravni.

Podobno kot za industrijo, pa so zelo ugodni tudi podatki za kmetijstvo. Se- veda, kakšna bo letina, je težko napo- vedovati. Toda do sedaj opravljena dela dajejo upanje, da uspeh tudi tu ne bo izostal. Večina občin predvideva letos vsaj takšno kmetijsko proizvodnjo kot lani, ko je bila letina zelo dobra. Mno-

ge med njimi pa računajo celo na ne- kajodstotno povečanje. V jeseni so bile posejane za 8/10 večje površine kot leto prej. Površine pod ledino so se zmanj- šale za nekaj sto tisoč hektarov. Z ži- tom je posejanih za 7 odstotkov več zemlje, z industrijskimi rastlinami je zasejanih za 44/100 več zemlje in le nekaj manj s krmnimi rastlinami. Kmetijski strokovnjaki ugotavljajo, da je bila je- senjska setev opravljena zelo dobro in da so bile uporabljene veliko večje ko- ličine umetnih gnojil.

Pri ustalivni trga in cen, kar še celo zanima naše potrošnike, pa je velikega pomena, kako se razvija uvoz oziroma izvoz. Tu ne moremo biti povsem za- dovoljni. V januarju smo izvozili za okoli 8 milijard in pol dinarjev blaga. To je skoraj za milijardo dinarjev več kot lani v istem mesecu. Uspeh bil bi tu, če se ne bi hkrati močno povečal tudi uvoz. V tem mesecu smo uvozili kar za 15 milijard in 800 milijonov dinarjev blaga, to je za 80 odstotkov več kot v lanskem januarju. Tako kot lani lahko torej že letos v prvem mesecu letla ugotavljamo, da se uvoz povečuje hitreje kot izvoz. S tem pa ne moremo biti zadovoljni, ker to prav nič ne pri- speva k stabilizaciji trga in cen. Z izvoz- om zlasti ne moremo biti zadovoljni zaradi tega, ker se izvoz industrijskega blaga ni prav nič povečal, čeprav so v družbenem planu predvideli, da se bo povečeval predvsem izvoz izdelkov industrije. V januarju smo izvozili tudi precej kmetijskih pridelkov, kar pa je popolnoma normalno ob izredno ugodni lanski letini. Tako smo izvozili precej koruze in dobili za vsakih 50 tisoč ton eno milijardo deviznih dinarjev.

Sprememba v poslanski kandidaturi

Poročali smo že, da je bil predlagan za poslanskega kandidata za industrijsko skupino republiškega zbora proizvajal- cev tudi tovariš ing. Branko Peternej, direktor rudnika Ka- nižarica pri Črnomlju. Naknad- ni je tovariš Peternej sporo- bil okrajni volilni komisij in okr. odboru SZDL svojo željo, da zaradi slabega zdravstvene- ga stanja ne more kandidirati. Utemeljena prošnja je bila sprejeta. Na predlog skupine državljanov je bil nato predla- gan za poslanskega kandidata industrijske skupine republi- škega zbora proizvajalcev tova- riš Riko Cigoj, predsednik okrajne obrtne zbornice v No- vem mestu.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Sovjetska zveza je sporočila, da pred- laga sestanek zunanjih ministrov var- šavskega in severnoatlantskega pakta, ki bi pripravili vse potrebno za sestan- ke na najvišji ravni med Zahodom in Vzhodom. Zunanji ministri naj bi se sestali že aprila.

Ceprav je bil eden izmed glavnih za- hodnih ugovorov na sovjetske predloge za sestanek na najvišji ravni prav to, da bi se morali najprej sestati zunanji ministri, v zahodnih komentarjih ni zaslediti posebnega navdušenja za sovjetsko popustljivost. Ugovorov je več. Pravijo, da sestanek zunanjih mini- strov ne bi smel biti »propagandna plat- forma«, da je trideset zunanjih mini- strov preveč, da bi lahko opravili po- trebno delo, da nikakor ne gre, da bi zunanji ministri razpravljali samo o dnevnem redu in proceduri, ampak da bi morali proučiti tudi bistvo probl- emov, kar bi — morda — sestanku na najvišji ravni omogočilo sklenitev spo- razuma.

Razumljivo je, zakaj Zahodu, zlasti pa veslesim, ni všeč misel, da bi se sestalo kar trideset zunanjih ministrov. Že med zahodnimi tremi »velikimi« so pre- cejnija nesoglasja, toda kljub temu bi lahko nastopil enotno proti enemu sa- memu predstavniku Vzhoda. Sestanek tridesetih, med katerimi bi bilo tudi nekaj nevrtilnih, pa bi lahko pripeljal do raznih neljubih presenečenj — ni- kjer ni namreč zapisano, da bi vsi predstavniki Zahoda rekli »ne« ali pa »da«, če bi tako rekel n. pr. Dulles.

Kakšen bo zahodni odgovor na naj- novejšo sovjetsko pobudo — in kaže, da je Sovjetska zveza zares pripravlje- na iti več kot na pol poti, da bi prišlo do sestanka na najvišji ravni — je v precejšnji meri odvisno od razgovorov, ki jih bodo imeli te dni zunanji mi- nistri Francije, Velike Britanije in ZDA v Manili na sestanku pakta SEATO. Vendar je upravičeno mnenje, in neka-

SESTANEK NA NAJVIŠJI RAVNI

teri zahodni komentatorji so o tem pre- pričani, da bo gotovo prišlo do sestanka zunanjih ministrov, čeprav morda res ne prav v sestavi, ki ga predlaga So- vjetska zveza. Kakšen bo ta sestanek in o čem bodo na njem razpravljali, pa je drugo vprašanje. Problemov, pri ka- terih bi se razgovori lahko razbili, je več kot dovolj. Razgovori bi se lahko razbili zaradi LR Kitajske — vsi raz- govori na najvišji ravni, ki naj bi ure- diti vsaj nekaj svetovnih problemov, bi bili v precejšnji meri neučinkoviti, če na njih ne bi sodelovala tudi LR Kitaj- ska. Le-te pa ZDA ne priznajo, in ni govora, da bi se bile pripravljene vvesti z njimi za isto mizo. Razgovori se torej lahko razbijajo že pri razpravljanju o tem, katere države naj bi se udeležile razgovorov na najvišji ravni. Zadošto- valo bi tudi, če bi Dulles ponovil svoje

znane teze o »osvoboditvi držav vzhod- ne Evrope«, o nemškem vprašanju in še marsikaj drugega.

Vse je odvisno od dobre volje udele- žencev sestanka zunanjih ministrov. Jasno je, da en sam sestanek ne bo mogel rešiti vseh svetovnih problemov in upati je, da se bodo udeleženci lotili le tistih, ki se jih zares da rešiti, ne pa tistih, za katere je še prezgodaj. In za- četnih problemov je dovolj, med njimi zlasti vprašanje razorožitve in prekini- tive poskusov z vodikovimi bombami — da ne govorimo o drugih, manjših, ki zastrupajo odnose, kot so različna propagandna dejanja, komentarji vo- dnlhnih državnikov na račun drugih drž- av in podobno.

Teško je napovedovati razvoj diplo- matske akcije, ki se je začela pred šestimi leti in bo trajala vsaj še toliko časa. Ohrabruječe pa je dejstvo, da no- bena veselisa ni odkrito odklonila za- misli o sestanku na najvišji ravni in da sta sedaj obe strani za predhodni sestanek zunanjih ministrov. Predlogov in protipredlogov bo brez dvoma še mnogo, vendar je gotovo, da bo prej ali slej prišlo do obojega: do sestanka zunanjih ministrov in do sestanka na najvišji ravni. Že sam sestanek, tudi če na njem ne bi dosegli pomembnejših sporazumov, bi bil korak naprej v raz- zumevanju med Vzhodom in Zahodom, upati pa je, da se bodo državniki že zaradi svetovnega javnega mnenja pri- siljeni sporazumeti vsaj o nekaterih manjših spornih vprašanjih.

Nevarna malomarnost

O požarih in njihovih vzro- kih smo zadnja leta žal pogo- sto poročali. Neštetočkrat smo poudarjali, da nastane precej požarov in milijonov škod za- radi malomarnosti posameznik- ov ali kolektivov, vendar pa kaže, da ponekod vsa svarila in ponovno opominjanje na previdnost nič ne zaleže.

3. februarja zjutraj je izbruh- nil požar v lakirnici tovarne šivalnih strojev na Mirni. Kratek stik na priključku elektro- motorja zračnika je vnel razg- rete hlape nitrolaka, tako da se je ogenj hitro razširil po vsem prostoru. K sreči so de- lavci obrata ogenj pogasilj že v lakirnici, navzlic temu pa je škoda za skoraj 800 tisoč dinar- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav-

jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav-

jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav- jev zaradi uničenega zračnika z motorjem, razpršilca, priprav-

Kratke iz RAZNIH STRANI

● PARIZ. — Podsekretar v ameriškem zunanjem ministri- stvu Robert Murphy, ki po- sreduje v sporu med Francijo in Tunizijo, je po krajšem bi- vanju v Tunisu prispeval v Pa- riz. V francoskem glavnem mestu se bo Murphy posveto- val s francoskim ministrskim predsednikom Galliardom, ki zamenjuje odnose z zunanje- ga ministra Pineauja. Po raz- govorih v Tunisu je Murphy izjavil, da je treba dati pred- nost razgovorom s statusom francoskih čet v Tuniziji, da pa je preuranjeno razširiti področje razgovorov tudi na Alžirijo.

● KAIRO. — Jemenski pre- stonastanski princ el BaDr in predsednik Zdrženega arabskega republikanskega parlamenta so podpisali sporazum, po katerem je Je- men postal tretji član ZAR. Jemen bo imel status pridru- žene države v federalni uniji z ZAR. Unijo bo vodil feder- alni svet, sklepi pa bodo po- stavljeni v skladu s konstituci- onalnim aktom. Ko jih boosta podpisala kralj Ahmed in predsednik Naser, na medna- rodnem področju bosta imeli obe državi neodvisen status.

● ATENE. — Predsednik grške vlade Karamanlis je od- šel v Aten, sicer zato, ker je iz- gubil večino v skupščini. Do politične krize je prišlo zato, ker se vrsta poslanecv ni strinjala z vladnim predlo- gom za novi volilni zakon, po katerem bi bile močnejše arabe razdeljene na dve stranke, manjše pa praktično ne bi imele nobene možnosti, da bi dobile poslanske sedeze.

● HIROSIMA. — V bolni- šnici v Hirosimi je za ivek- mo umrla 33-letna Kinajo Motuka. Za je bila žrtev ki- bice atomske bombe, ki jo je spustila ameriška letalska sila 6. avgusta 1945. Devetega marca pride na državni obisk v Jugoslavijo danski ministrski predsednik Hans Christian Hansgen.

Patronaža delavskih kolektivov osemletnim šolam

Kakor smo že poročali, je nedavni plenem okr. odbora LF v Novem mestu sprejel sklep, da povabi vse večje delovne kolektive in podjetja za prev- zem patronaže nad najboljjo osemletno šolo zato, da organi- zira delavnice in nudi mladini pri delu svoje strokovnjake.

Med prvimi se je odzvalo gradbeno podjetje Pionir v No- vem mestu, ki je prevzelo poobhveljstvo in pomoč novo- meškemu učiteljskiu. Sledila je Moto montaža, ki bo pomagala osemletki v Trebnju. Naj ta dva zgleda ne ostaneta osamlje- na primeral

Jaja so cenejša!

V ponedeljek, 3. marca je bilo na novomeškem živilskem trgu dobili precej jaje. Na veliko ves- selje vseh gosposinj so zahtevale ženske janje od 16 do 12 din, oba- ta se cena znižuje cene za okoli 3-3 dinarje pri jajcu.

Prodajali so še: motovilec po 20 din merica, radič po 25 din merica, peterilj v šopkih po 15 din, korenček v šopkih po 15-20 din, za firki orehovi so zahtevali 150 din, za škodolico smetane 60 din, za 3 glavične česna 20 din, za vence čebule od 130 din dalje, za krož- nice kiste repe ali zelja 25 din, za glavico zelja 20-30 din, za kilo- gram jabolok od 18 do 240 din.

Razni živilj je bilo dobilo vol- nena oblačila, lončene izdelke, su- ho robo in okraske za žene.

Na sejmišču je februarja cena precej narasla, zaradi tega je pri- lo na sejem vedno manj kupcev. Tokrat je cena spet padla kar za okoli 1000 dinarjev.

V ponedeljek, 3. marca so pri- peljali na sejem 620 prašičev, pro- dali pa so jih 321. Za manjše so zahtevali od 5.000 do 6.200 din, za večje pa od 6.300 do 23.000 din. Goveje živine so prignali 124 glav, od tega je bilo precej prodane. Za vole so zahtevali od 70-90.000 din, za krave od 40-90.000 din, za junce in telce pa od 25.000 do 50.000 din.

VLADO LAMUT: POČITEK

Pozabili so na mamu...

Ležala je na postelji, ko smo vstopili.
 »Kaj vam je mamica?«
 »Bolna sem, bolna in nikdar več ne bom zdrava.« je dejala.
 Sedem otrok je rodila, sedem otrok je vzgojila. Sin je bil v partizanih. Tudi moč je delal za partizane in ona sama, kolikor je mogla. Po Opotovi gorji je prenašala otroke, jih skrivala, begala z njimi in se tresla za njihovo življenje, ko je okupator dirjal po deželi. Kako je pretrpela, vse za nje, ki so ji bili najdražji.

Pridne tečajnice

Sestindvajset deklet iz okolice Novega mesta je obiskovalo 3-mesečni gospodinjinski tečaj, ki ga je organiziral Okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva. Mnoge so hodile tudi po 3 in več ur daleč, vendar so z veseljem prihajale vsak dan k pouku. Razen teoretičnega in praktičnega učenja se učile tudi ročnih del in sišale nekaj kmetijskih predavanj.

Za 8. marec v občini Novo mesto

Zivahne priprave na proslavo mednarodnega Dneva borbenih žena so tudi letos razglašale vse organizacije v novomeški občini. V Novem mestu bo v petek 7. marca zvečer v Domu LP javna proslava s slavnostno akademijo; govornica bo poslanska kandidatinja ing. Vilma Pirkovič, sodeloval pa pevski zbor in orkester PD Dušan Jereb. V Mirni peči, Birčni vasi, Podgradu, Stopljah, Brusnicah, Gabrju, Šmolci, v vasi, Otocnu, Smarjeti, Kartarjevem, Brštinu, Smithelu, v Prečni in drugod bodo večje krajevne proslave, ki jih pripravljajo društva, prosvetni delavci in amaterske organizacije. Tu bodo govorili odborniki Socijalistične zveze in žene o pravicah in dolžnostih žena v naši družbi ter o njihovem deležu v zvezi z volitvami in zvezno in republiško ljudsko skupščino.

Po proslavi bodo poskrbeli tudi za razvedrilno ženo; odbori SZDL bodo pripravili zabavna zabava z zakusniki. Občinski odbor Socijalistične zveze je podpril organizacijo z manjšim denarnim prispevkom. Tako ne bo v občini nitu enega kraja, kjer ne bi proslavili letos 8. marca.

(Prenos s 1. strani)
 Polnih petnajst let je preteklo od taktar in prav je, če danes, sredi priprav na proslavo osmega marca, v krajih, kjer smo ta praznik tudi taktar slavili, pogledamo, kaj smo v tem času dosegli. Ne mislim govoriti o tem, kaj pomeni živeti v svobodi in miru. Tega se vsi le predobro zavedamo, posebno kadar poslušamo, koliko je v današnjem nemirnem svetu še vedno nevarnosti za majhne narode. Zato vas bi rajši spomnila na spremembe, ki nam jih je prineslo življenje v novi Jugoslaviji. Marsikateri kraj je dobil drugačno lice — nove strehe in domove, ceste in daljnoveče, ki nosijo luč in dragoceno energijo...

Tudi Dolenjska, ki je dolgo spadala med najbolj zaostale pokrajine Slovenije, se je v marsičem spreminila. Nova cesta nas pelje že precej daleč, a letos jo bodo mladi graditelji povežali z Zagrebom, kar bo Dolenjski kraj še bolj odprlo možnost razvoja. Vrsta tovarn in novih podjetij daje zaslupek dolenjski mladini. Marsikje se bell novo šolsko poslopje, znatno se je povečalo število dijakov v srednjih in višjih šolah... V prenekateri vasi je zasvetila elektrika in bil napeljan vodovod. Skrajraj ni šole, kjer otroci ne prejemajo tople malice, in ne večje vasi, kjer še ni bilo gospodinjkega ali kakega drugega tečaja. Veliko je število naših fantov in deklet, ki sami sebi služijo kruh kot strokovnjaki ali kvalificirani delavci.

Pismo za letošnji 8. marec

državljeni ne samo v organih ljudske oblasti, temveč tudi v organih družbenega upravljanja kot enakopravni člani.

Morda večih sredi vsakdanjih skrbi pozabimo, koliko se naše življenje razlikuje od prejšnjega. Seveda še marsikaj ni tako, kot bi moralo biti. Dvig splošne blaginje je odvilen predvsem od tega, kar bomo sami ustvarili, zato je zelo važno, da vsak od nas po svojih močeh čimveč doprinese k razvoju našega gospodarstva in vsega javnega življenja.

V zadnjem času ste gotovo mnogo slišale o stanovanjskih skupnostih, ki bodo brez dvoma velika pomoč našim ženam in družini, ker se bodo v njihovem okviru ustanovljale razne pomožne službe za razbremenitev delovne žene. Skupne pralnice (hišne in blokovske v mestih, vaške v vaseh) bodo v veliki meri olajšale ženi delo. To se je pokazalo v krajih, kjer take pralnice že obstajajo, tudi na vasi — Reka na Pohorju, Videm ob Ščavnici. Isto velja tudi za vaške pekarnice, ki so prav tako velika pomoč pri peki kruha, zlasti v poletni vročini. Le predstavljajte si, tovarišice, koliko bi bilo laže, če ne bi morala vsaka posebej kuriti peči in peči kruh doma! In koliko bi prihranile časa in drvi! Oboje je važno, vendar se mi zdi, da je čas važnejši in da o tem velikokrat ne mislimo dovolj.

V vaški ali krajevni pralnici bi oprale perilo v veliko krajšem času in z manj truda, ker bi nam pri delu

pomagal pralni stroj. Vsaka od nas ga ne more kupiti, s skupnimi močmi, s pomočjo zadruga, tovarne, podjetja ali stanovanjske skupnosti pa bi to bilo mogoče. Podobna je stvar s šivalnico, odnosno šivalnim strojem in še z raznimi drugimi dejavnostmi, ki bi olajševale delo ženi. Seveda je odvisno od potreb in možnosti kraja, s čim bomo začele in kako bomo to organizirale. Morda bo nekje prvi na vrsti vrtec za otroke, drugje kopalnica ali kuhinja za odnašanje kosila na dom...

Brez dvoma je zelo važno vprašanje, koliko je že v naših pogojih mogoče izboljšati položaj delovne žene v vsakdanjem delu in življenju. Zato je pomoč ženam že nekaj let bila ena osnovnih dejavnosti ženskih organizacij. V tem času je bilo marsikaj storjenega, da bi se žene seznanile z naprednejšim načinom gospodinjstva in gospodarstva, vzgoje in nege otrok, pravilne prehrane itd. Razen tega posveča naša proizvodnja vse večjo pažnjo raznim pripomočkom, ki ženi olajšujejo delo.

Razumljivo je, da razbremenitev žene in pomoč družini ni lahka in enostavna naloga. Tudi ne moremo doseči vsega čez noč. Toda prav je, če žene vedno znova, sredi vsakdanjega dela in težav razmišljamo o teh stvareh in se dogovarjamo, kaj bi ukrenile.

Gotovo ste o teh vprašanjih v zadnjem času razpravljale tudi na raznih sestankih, v zvezi z bližnjimi volitvami. Tudi proslave osmega marca potekajo letos v znaku pri-

prav na volitve. Pri tem se bomo posebno potrudile, da bodo vse naše žene prav obveščene o svojih državljanjskih pravicah in dolžnostih. Udeležba na volitvah bo namreč merilo naše državljanjske zavednosti.

Praznovanje osmega marca je prodrla do zadnje naše vasi. Ze med vojno je postala tradicija. Naši boreci v brigadah so proslavljali ta dan in pošiljali svoje delegate na vaške proslave. Naše žene so ob pripravah na svoj praznik še bolj poživljale skrbele za borce na položajih. Koliko ljubezni in požrtvovalnosti je bilo vlikano samo v nogavice in perilo, ki so ga šivale za partizane! Vsako leto smo namreč osmi marec praznovali v znamenju tistih nalog, ki jih je kot najvažnejše čutil ves narod. Danes je osmi marec postal dan, ki ga vsa družba posveča delovni ženi in ob katerem se naši ženi izraža priznanje za njeno požrtvovalno delo.

Naj vas, drage tovarišice, letošnji osmi marec spomni težke, a slavne poti, ki smo jo prehodile v petnajstih letih po ustanovitvi AFZ skupaj z vsemi našimi ljudmi. Da smo si ustvarili to, kar imamo danes in kar nas navdaja z zaupanjem v še lepšo prihodnost.

Dovolite, da vam v teh mislih zaželim čimveč uspeha v vašem delu in vas topla pozdravim.

Beograd, 23. februarja 1958.

Mara Rupena Osolnik

Novo društvo v Semiču

V torek 25. februarja so se odločile tudi semiške žene in ustanovile novo Društvo za napredok gospodinjstva. Prišlo je 70 združenj in drugih gospodinj, sestanka pa so se udeležili tudi predstavniki občine in poslanski kandidat Tone Pirc, predsednik GPZ Novo mesto. Marsikaj perečega in zanimivega so se pomenile in takoj v začetku se je pokazalo, kako je tako društvo potrebno. Zlasti je žene zanimala pogodbeno proizvodnja v kmetijstvu. Pomagale bodo tudi oskrbovati mladinske delovne brigade na avto cesti z zgodnjim krompirjem, zelenjavo in grozdem.

Več takih posvetov želimo

V nedeljo, 23. februarja, so imele svoj posvet žene iz občine Kostanjevica — Podbočje. Sestanka se je udeležilo okrog 70 žena, od katerih so nekatere prišla tudi po več kot dve uri daleč. To so bile po večini partizanske matere, ki jih resno skrbi, kako dvigniti gospodarstvo svoje občine. Kmetijstvo se prepriča razvijati. Nekatero vasi so zaostale in marsikje se po pašnikih bohoti mah. Treba je plačevati davke, oblačiti otroke, denarja pa ni. Les izsekavajo in ga bo kmalu zmanj-

kało, letina je bila lani slaba in vse to tare našo kmečko življenje. Najhuje pa je po nekaterih vaseh, da ni složitosti za to ali drugo delo.

Žene so razpravljale največ o kmetijstvu. Potrebni so kmetijski strokovnjaki, da bi pomagali ljudem. Potrebna so gnojila in podobno. Povečati je treba število živine in izboljšati krmilno osnovo, so dejale. Žene so precej razpravljale o cenah umetnih gnojil. Tovariš Somrak, tajnik OZZ, ki je bil navzoč, jim je to pojasnil in potem tudi s številskimi dokazali, koliko bi lahko imeli več dohodka, če bi tudi po sedanjih cenah plačevali gnojila. KZ dajejo kmetom na kredit, če kdo nima denarja.

Pereč problem je kostanjevski mlin, ki ne obratuje in v kmetije nimajo kaj mleti. Vinogradji potrebujejo pomladitev. Precej se bo izboljšalo stanje nekaterih vasi, ko bo dograjena cesta do Prušne vasi. Je pa to še premalo. Cesta je potrebna tudi tistim vasem, ki so blizu hrvaške meje. Te vasi nimajo

možnosti, da bi prodale kmetijske pridelke, zato tudi dohodkov ni. Kmetijske zadruge morajo čimprej izdelati načrte, kaj se bo v posameznih vaseh sadilo in kateri kraji naj bi se prvenstveno bavili z živinorejo, ki bi jim prinašala največje dohodke. Na sestanku so žene razpravljale o volitvah, o gradnji avtoceste in o oskrbovanju mladinskih brigad z zelenjavo, sadjem in mlekom.

Žene so bile zelo zadovoljne, ker so se sestanka udeležili predsednik občinskega odbora SZDL tov. Gregl, sekretar komisije ZK Kupljenik in predsednik KZ Kostanjevica. Ti tovariši so dali ženam nekatere pojasnila in izrazili željo, da bi bili taki sestanki pogostejši, saj bi prav gotovo vplivali na izboljšanje stanja v občini. Žene pa naj postanejo bolj aktivne in pogumne in naj se ne branimi delati v odborih KZ.

Na tem sestanku je bila izvoljena tudi komisija za ženska vprašanja pri občinskem odboru SZDL.

Priprave v Suhi krajini

Prva leta po osvoboditvi je bila v Zužemberku številna in delavna organizacija AFZ. Zadnja leta žene močno pogrešajo svojo organizacijo, čeprav sodelujejo v vseh ostalih organizacijah. Da bi se o tem pogovorili, je občinski odbor SZDL sklical posvetovanje in nato še večje število žena, da bi se pogovorili o sodelovanju žena na

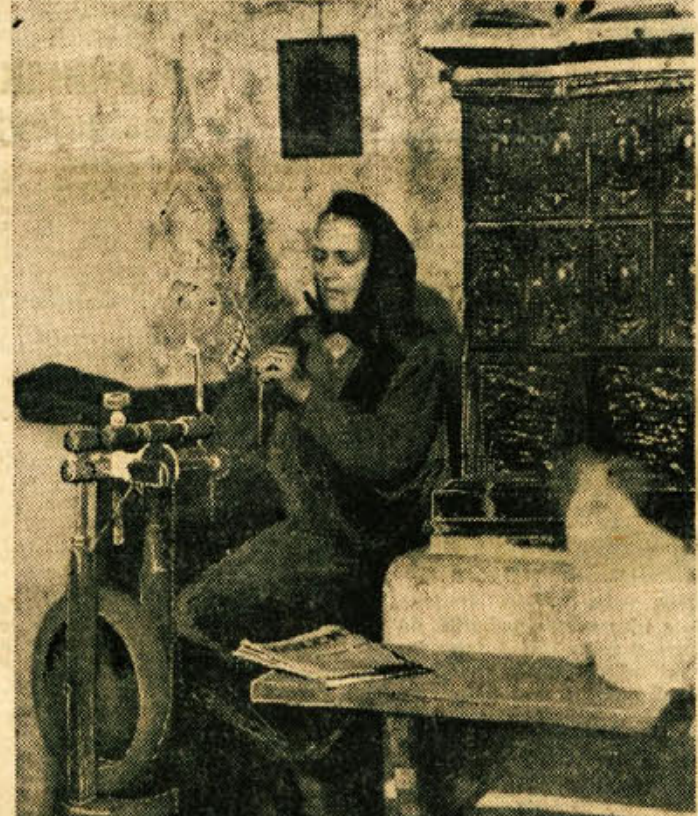
volitvah, o praznovanju Dneva žena in kako bi letos čim bolje proslavili 15. obletnico ustanovitve AFZ. Žene so se odločile, da bodo ustanovile pri SZDL osek Društva žena. Izbran je bil tudi odbor, ki bo zastopal žene iz vse občine. Na Dvoru imajo že več let tako organizirane žene in dobro delajo.

V nedeljo 9. marca bo ob 3. uri popoldne proslava Dneva žene z govorom o pomenu ženskega v gospodarstvu. Na proslavi bo govoril ženski kandidat za kmetijsko skupino republiške skupščine Tone Pirc. Po proslavi se bodo žene iz okoliških vasi in Zužemberka razvedrile na skupni čajanki v Zadržnem domu.

Pozdravi za 8. marec

Iz Peči na Kosmetu smo prejeli daljše pismo, v katerem opisujejo dolenjski fantje zanimivo življenje v vrstah JLA in lepo pozdravljajo vse znance in domače. Posebej pa so nam naročili, naj za letošnji 8. marec, mednarodni Dan borbenih žena, objavimo njihove pozdrave in čestitke vsem dolenjskim ženam, hkrati s hvaležnostjo, ki jo izraža mladi rod našim materam, borkam, aktivistkam in vsem delovnim ženam. To želijo v imenu vseh drugih fantov tilje bralci našega lista:

Franci Skubic, Pavel Smolič, Anton Kristan, Stanko Srebrnjak, Anton Kosmač, Jože Hren in ostali.

Ob zimskih večerih so urice ob kolovratu še vedno priljeten opravek žena v Beli krajini. Bralka Dolenjskega lista iz Adlešičev je pravkar odložila časnik in spet zavrtela kolovrat...

(Foto: Ivan Mušič)

Dan žena v Industriji perila

V nedeljo, 2. marca so žene, zaposlene v industriji perila Novo mesto, praznovali svoj praznik. Proslava je bila v ravnokar dograjenem novi dvoran šivalnice. Z lepima govornica sta predsednica delavskega sveta Marija Zupanc in direktor Ferdo Gernedi pričela spored, ki so ga nadaljevali z zelo uspešni pevskimi in recitacijskimi točkami. Nato so se žene v prijetnem razpoloženju od zvokih harmonike zavrteli in nadaljevale prireditev za pogumno mizo. Celotna prireditev je zelo uspešno, dvorana je bila okrasena.

Razširjeno varstvo zaposlenih žena

Enakopravnost žene pri nas ni stvar lepih besed. Vsa socialistična zakonodaja je urejena in potrjuje. Nova, zelo pomembna določila so zajeta v Zakonu o delovnih razmerjih, ki še bolj kot dosedanjí predpis določajo varstvo žene.

Žena, ki je v delovnem razmerju ima ob nosečnosti pravico do porodniškega dopusta, ki po novem zakonu traja 105 dni in ne več le 90 dni, kot je bilo doslej. Naspota tega dopusta delodajalec ne more odkloniti, če nosečnica preloži potrdilo zdravnika ali javne zdravstvene službe, ki predvideva, da bo porod v naslednjih 45 dneh.

Med porodniškim dopustom ima žena pravico do prejemkov. Če je porodnica pred iztekom porodniškega dopusta dobila pravico na redni letni dopust in ga še ni izkoristila, lahko redni letni dopust izrabí po porodniškem dopustu. To pravico ima porodnica tudi če gre za nezabrljen dopust iz prejšnjega koledarskega leta.

Mati ima pravico na skrajšan delovni čas 6 mesecev po porodu, ne zaradi osebne potrebe, temveč zaradi možnosti prehrane otroka. Torej ni več pogoj, da sama doji. Lahko ga tudi umetno hrani. Zdravnik more

zdravnika, da je nujno potreben taka nega.

Dopustno ni nosečnico po dopolnjenem četrtem mesecu nosečnosti prenesti ali ji odrediti drugo delovno mesto izven kraja bivališča oziroma redne zaposlitve, če zdravnik meni, da bi bila taka premostitev nosečnici škodljiva. Podoben predpis velja tudi za matere, ki imajo otroke mlajše od sedmih let. Premestitev pa je v tem primeru možna le, če mati nanjo pristane. Posebno varstvo uživa nosečnica tudi v primeru likvidacije podjetja odnosno organizacije, v kateri je zaposlena.

Nosečnicam in materam z otrokom do enega leta starosti je prepovedano nočno delo, nosečnicam in materam v prvih šestih oziroma osmih mesecih po porodu če otrok živi, pa tudi nadurno delo. Dalje ni dovoljeno žene, ne glede na starost, zaposliti pri delih, ki so zdravju škodljiva ali celo nevarna za življenje, kakor tudi ne pri posebnih težkih fizičnih delih. Nosečnice ne smejo opravljati del, pri katerih se njihovo telo stalno in močno stresa, prenaša pritisk; kjer se razvijajo škodljivi plini ali prah, pri delu z rentgenskimi ali radioaktivnimi žarki; kjer je treba pogosto dvigati bremena itd. Po četrtem

mesecu nosečnosti je žene treba odstraniti z mest, kjer se delo opravlja stoje in ni moč od časa do časa sedeti, pri strojih na nožni pogon in podobno.

Katera delovna mesta so škodljiva zdravju žen, določí posebna komisija v vsakem podjetju oziroma pri vsakem delodajalcu.

Novi zakon vsebuje tudi posebne določbe o varstvu invalidov ter mladih. O teh določbah bomo spregovorili prihodnjič.

Splošni del omenjenega zakona določa, da je kaznivo vpisovati v delovno knjižico kakršne koli povelje, kazni ali negativne podatke o delavcu, kakor tudi razlog prenehanja delovnega razmerja. Določeno je namreč, da je lahko oseba, ki vpisuje v delovno knjižico podatke, škodljive za delavca, kaznovana z denarno kaznijo od 500 do 5000 dinarjev.

Ker je inspektorat dela čuvar nad izpolnjevanjem pravice, naj se delavec ali delodajalec posvetojeta z njim o vseh spornih vprašanjih. Če kršitelj ne ugodi zahtevi inspektorata, jo je možno uveljaviti, zlasti premoženjsko pravico, preko rednega sodišča ali organov, ki so dolžni, da spor rešijo.

NON STOP

Trgovsko podjetje Prehrana je uvedlo 24. februarja v poslovalnici Speecirja na Glavnem trgu neprekinjen delovni čas. Ker je v neposredni bližini žene takšna prodajalna, smo mnenja, da prostor ni izbran najugodnejše. Potrošniki iz Kandiže, Bršljina, okolice gimnazije in Kolonije so izven rednega obratovalnega časa trgovine vezani na nabavo »preko mosta« in ena daljšavo, kar našim gospodinjstvom gotovo ni najbolj všeč. Na vsak način je ukrep Prehrane hvalevreden, vendar prostor ni najbolje izbran.

Istega dne je neprekinjen delovni čas uvedla tudi drogerija Krka, s čimer je potrošnikom kar tako močno ustrezno.

Trgovskim podjetjem želimo s takšno pobudo, ki kaže njihovo skrb za potrošnika, čim več uspehov.

Udeleženke kuharskega tečaja iz Loškega potoča pozdravljajo vse bralke Dolenjskega lista. (Foto: Albin Bošič, Kočevje)

SKROMNI IN PREPROSTI SO KUJARJEVI Z DOB PRI KOSTANJEVICI. — PREDZADNJO NEDELJO SO NA TEKMOVANJU »POKAZI KAJ ZNAS« V LJUBLJANI DOSEGLI 2. MESTO IN POZELI NAVDUŠENO PRIZNANJE VEČSTOGLAVE MNOŽICE HVALEŽNIH POSLUŠALCEV V DVORANI IN DESETTISUJEV, KI SO JIH SPREMELJALI DOMA PRI RADLSKIH SPREJEMNIKIH. GLOBOKA JE V NAŠIH LJUDEH ZEJA PO LEPOTI IN UMETNIŠKEM IZZIVLJANJU IN MNOGO IMAMO V VSEH NAŠIH KRAJIH PRISTNIH LJUDSKOPROSVETNIH DELAVCEV. TUDI KUJARJEVI SO MED NJIMI...

Naše osnovne šole

in njihovi problemi ob letošnjem prvem polletju

Objavljena tabela nam prikazuje število osnovnih šol, oddelkov, učencev, učni uspehi ter šolski obisk v posameznih občinah in v celotnem okraju. Smatram za pravilno, da to stanje spoznamo v okviru posameznih občin, kajti precej je odvisno od krajevnih činitelj, saj posebno v zadnjem času še oni skrbijo za organizacijsko, materialno in tudi vzgojno rast teh ustanov.

Se nekoliko več kot prikazuje tabela bi rad povedal o pogojih izobrazbeno-vzgojnega dela na šolah v posameznih občinah.

1. V občini Črnomelj so dosegli celo nekoliko boljši uspeh kakor je povprečje v celotnem okraju. Šole so večinoma niže organizirane, saj na štiri posočuje le po ena učna moč, vseh osem razredov učencev, na sedmih pa je po dve učni moči. Na teh enajstih šolah je od 19 učiteljev kar 15 učiteljev pripravnikov, ki so pri praktičnem delu s tolikimi razredi v isti učilnici takorekote zelo usposobljavajo. Delo je zelo težavno, otroci pa ne morejo nikdar doseči (stega znanja kot n. pr. na osnovni šoli v Črnomlju, kjer vsak razred poučuje drug učitelj v posebni učilnici. V tej občini morajo posebno skrbeti:

- a) da učitelji, ki opravijo strokovne izpite, ne bodo bežali iz krajev; (dati jim je treba primerne življenjske pogoje);
 - b) da učence višjih razredov nižješolskih šol (Bojanci, Doblič, Petrova vas, Marindol, Preloka, Radenci, Sinji vrh, Stražnji vrh, Tačji vrh, Zagodca, Zilje itd.) prešolajo v višje organizirane sosednje šole, kjer je to nemogoče, pa je treba priskrbeti dve učilnici in dve učni moči. Pouk bi bil dopoldne in popoldne, pa čeprav z majhnim številom učencev.
2. Občina Kostanjevica-Podbočje ima le 4 osnovne šole. Zanimivo je, da v njih poučuje od 17 učnih moči 16 žensk in le 1 moški. Od vseh pa je kar 10 učiteljev pripravnikov. Ostale šole imajo primerne pogoje.

od tega 28 žensk in le 3 moške. To je 90,3% ženskih učnih moči. Od občinskega sredstva oddaljene šole so nižeorganizirane. V Božakovem, Dragah, Draščih in Selah pri Jugorju je treba priskrbeti k eni učilnici še drugo ali pa učence višjih razredov prešolati v Metliko in Suhor.

4. V mirenski občini imajo le 2 višjeorganizirani osnovni šoli, ki imata kar dobre delovne pogoje. Učne moči so same ženske. Učne moči so same ženske. Učne moči so same ženske. Učne moči so same ženske.

OBČINA	Šol.	Št. oddel.	V SEH UČENCEV	IZDELALI	NISO	Neocenj.	Šol. obisk
			m.	št.	št.	št.	%
Črnomelj	19	59	807	785	1592	1217	76,3
Kostanjevica-Podbočje	4	18	260	238	498	400	80,3
Metlika	9	33	431	450	890	679	76,3
Mirna	2	13	228	195	454	294	64,7
Mirnog	2	25	325	258	583	458	78,6
Novo mesto	18	87	1263	1247	2540	1974	77,7
Semič	7	19	270	249	518	396	76,5
Straža-Toplice	7	23	322	310	632	505	79,8
Šentjerne	8	32	496	473	969	696	71,8
Trebnje	8	38	550	514	1079	888	78,8
Zužemberk	8	27	485	346	781	556	71,3
Skupaj	85	369	1386	13071	26157	19811	75,5

Kuharjevi - tamburaška družina

Preteklo nedeljo, 23. februarja, je bila v ljubljanski Operi javna radijska oddaja, kateri je prisostvovalo več sto gledalcev in poslušalcev. Zanimanje za to oddajo je v Ljubljani tako veliko, da so se prireditelji morali preseliti iz Mestnega gledališča v Opero.

Kuharjevi iz Dob pri Kostanjevici so pravi ljudski talenti, doma iz pristne slovenske hiše, ki ima vse značilnosti tistih trdnih kmečkih družin, ki so stoletja čuvale in opajale slovensko ljudsko izročilo, slovensko ljudsko modrost in ljubezen do vsega, kar je bilo lepo in vrednega. To so o Kuharjih potrdila tudi radijska poročila in beležke po naših vodilnih slovenskih časnikih. Skupini petih tamburašev načeljuje oče FRANCE KUJAR, ostali trije so sinovi in pet je Kuharjev nečak. Ti znani talenti, ki so se omenjeno nedeljo tako lepo uveljavili, si izdelujejo instrumente sami.

INSTRUMENTE IZDELUJEJO SAMI

Tisti dan pred nastopom sem jih obiskal na domu. Dobe so prav ljubka vasica, nekoliko vstran od Kostanjevici. Zanimivo je, da je v tej vasi izredno živo zanimanje za ljudsko prosvetno dejavnost. Tu so doma naši najboljši igralci, ki pa imajo poleg tega, da so med

Mimogrede

Predzadnja številka Pavliha je prinesla na 6. strani pod naslovom »Vi vprašujete — mi odgovorjamo« tole poročilo iz Novega mesta:

»V Novem mestu so začeli plenum Obrtne zbornice LRS s koncertom. Za uvod so novomeški pevci zapeli nekaj pesmi, da bi se videlo, kako dolenski obrtniki sprejemajo svoje predstavnike. Končalo pa se je s slavnostnim kosilom. Slišim, da to ni bilo nič proti seji plenuma, ki je bila na Pohorju. Kaj menite o tem?«

Da je to lep primer kooperacije obrti s kulturo, gostinstvom in turizmom. Da ima Pavliha dolg nos in ga vrtka v usako stvar, če je potrebno ali ne, vemo; da ima pa tako bore malo poslušna za stvar samo, ki se je, kot se nikjer pričela s kulturnim nastopom, pa res nismo verjeli. Škoda le, da Pavliha ni bilo osebno na »slavnostnem« kosilu, ki je po njegovem zaključilo plenum. Morda bi tedaj dobil kake bolj kooperacijske misli!

Iz Cerkelj nam pišejo

Dolenjski, ki služimo vojaški rok v Cerkljah, prav lepo požadržujemo vse naročnike našega lista, vse domače, zlasti pa fante in dekleta: FRANC DRAB, FRANC BEVC, SLAVKO ŠKODA, FRANC MEDVED in ALBIN GORSE.

Lep pogreb dr. Martina Malnarica

Kakor smo že poročali v našem listu, je umrl v Dubrovniku belokranjski rojak iz Črnomlja dr. Martin Malnaric. Po pokopu je bil sloj odvečen, vendar je več časa usled sprito znanja in poštenosti. Pokopani je bil na Dopolni ob velikem spremstvu za nastopkov uradov, arhivov, muzejev, šolske mladine in Dubrovčanov.

najboljšim, še eno posebnost, namreč to, da so med najbolj vestnimi. To je značilno za Karlo Kuntarjevo, za Tilko Krapežovo in za vse Kuharjeve. Prvo, kar me je presenetilo, ko sem vstopil v to preprosto kmečko hišo, je bilo to, da sem gospodarja videl, kako mizari. Bil je deveden dan in France Kuhar je delal nova okna za svojo hišo, ki jo preureja in obnavlja. Potemtakem ni čudno, da zna Kuhar tudi instrumente sam izdelovati. Pravzaprav je bil prisiljen, da si jih je naredil. Njega dni je Kuhar imel instrumente Prosvetnega društva iz Kostanjevici. Pa se je neke-

Ljudstvo in armada

V času pred volitvami sodelujejo v mnogih krajih države tudi oficirji in borci JLA na zborovanjih in različnih prireditvah. Vojak in starešina Vojne pošte 8093 iz Cerkelj so pred kratkim obiskali Rako, Smarjeto in Belo cerkev z dobro sestavljenim programom. Hoteli so ljudem pokazali, kako živi naša vojska v prostem času. Vasčani so goste pristréno in toplo sprejeli; znova se je pokazalo, kako tovariški odnos žive med ljudstvom in njegovo Armado, čuvarjem svobodne domovine.

Najprej je govoril kapetan I. ki Miran Beretič, šmarješki domačin, o povezanosti naših narodov z JLA, o življenju, delu in odnosih v Armadi in o njenem velikem deležu pri graditvi socializma. Seveda je povedal tudi marsikaj tehtnega o sodelovanju pripadnikov JLA v predvolilnem obdobju in o

Fantje pozdravljajo

Oddaljeni smo od naše ožje domovine, zato težko pričakujemo Dolenjski list, iz katerega razberemo novice iz domačih krajev. Ne morete si misliti, kaj pomeni vojaku Dolenjski list, zato toplo priporočamo staršem in znanecem, ki imajo koga pri vojakih, da ga naroči! Lepo pozdravljamo starše, brate, sestre, sorodnike in znanec, še posebej pa prijatelje in domača dekleta: MARTIN STRANJAN z Vrha pri Šentrupetu, GORC MIRKO iz Preske pri Trebnjem, MILAN OSTANEK iz Zabjeka pri Šentlencu in TONE KUŽNIK iz Dobriča, sedaj vojak v Surdulici.

Šahovski turnir pionirjev

za prvenstvo posameznikov na novomeški gimnaziji je bil zaključen v nedeljo, 2. marca. V skupini starejših pionirjev si delila prvo in drugo mesto četrtičolca Kopač in Hodnik z 12 in pol točkami. Sledijo: Jare (18 in pol), Kačtelic, Brulc in Svetličič (vsil po 10 točk).

Lep pogreb dr. Martina Malnarica

Kakor smo že poročali v našem listu, je umrl v Dubrovniku belokranjski rojak iz Črnomlja dr. Martin Malnaric. Po pokopu je bil sloj odvečen, vendar je več časa usled sprito znanja in poštenosti. Pokopani je bil na Dopolni ob velikem spremstvu za nastopkov uradov, arhivov, muzejev, šolske mladine in Dubrovčanov.

Vilma Širkova 80-letnica

24. februarja je v Metliki razstavo osemdesetletnico praznovala Vilma Širkova roj. Ganglova, nekdanja kiparja Alojzija Gangla in sestra knjižničarka Engelberta Gangla.

2. Občina Kostanjevica-Podbočje ima le 4 osnovne šole. Zanimivo je, da v njih poučuje od 17 učnih moči 16 žensk in le 1 moški. Od vseh pa je kar 10 učiteljev pripravnikov. Ostale šole imajo primerne pogoje.

»PLANINSKA ROŽA« v Kostanjevici na Krki

Smihelaki fantje in dekleta so nam v nedeljo, 2. marca prikazali Gobbevo opero »PLANINSKA ROŽA«. Opereta je nastudiral Ludvik Ahačič, glasbeni del, ter Metod Podbevšek, režija. V glavni vlogi je nastopila sopranistka Jelka Zajc. Opereta je bila izvedena ob spremstvu orkestra domačih JLA-rovčevalcev.

Zužemberška mladina na odru

Z novim letom in novim vodstvom se je močno poživelo življenje mladine v Zužemberku. Želijo se sicer nastopiti — igrati. Izbrali so sicer komedijo, ki je idejno napovedala, da so robniki, pa preproste človeka razvedri. V nedeljo 23. febr. so mladinci in mladinke pod vodstvom Srečka Kodretra in Dragice Mikarjeve igrali veseloigro »Zakonec stavka«. Mladinci namenjajo gostovati tudi na sosednjih odrih.

FIS - BADGADSTEIN 1958

Med novimi in starimi svetovnimi smučarskimi prvaki v Avstriji

Tauerexpres je veselo sopihal proti Jesenicam. Kratak carinski pregled in že smo nadaljevali pot proti Badgasteinu, prizorišču smučarskega prvenstva v alpskih disciplinah. Tudi na drugi strani koroskega predora je pokrajina podobna Gorenjski. Vlak je drvel ob Dravi navzgor. Z vlakom smo opazovali, kako po strugi, ki jo je led precej zožil, plavajo ledeni ploščice. Ob neki Bell se je vlak začel vzpenjati po obronkih nad dolino, ki jo na obeh straneh obrobijajo visoki vrhovi. Pogled je čudovit: ozka dolina, po kateri se vije Bela, ob njej pa avtomobilska cesta. Na cesti so bili avtomobili podobni mravljincem, ki hitro v obe smeri. Se dvajset let predorov drug za drugim in izstopili smo v manjšem letoviškem mestu Mallnitz, od koder smo se vsak dan vozili na tekme skozi 9,5 km dolgi predor.

»DNEVI NAŠE SREČE« na novomeškem odru

Dijaki novomeške gimnazije bodo v marcu igrali komedijo Dnevi naše sreče, ki jo je napisal Francoz Claude-André Puget in prevedel slovenski pisatelj Ciril Kosmač. Komedijo je pripravila in režirala osmošolka Manja Vukovič, načrt za sceno je naredila Desa Burazor, inspicient pa bo Marjan Hudoklin, tudi osmošolec. Komedijo bodo igrali 8. marca ob štirih popoldnih za mlačno, v torek 11. marca ob osmih zvečer pa za odrasle.

Večerna gimnazija v Metliki

11. februarja je začel delovati v Metliki VEČERNA GIMNAZIJA ZA ODRASLE. Pouk oz. predavanja za 2. in 3. razred gimnazije obiskuje nad 30 mladih ljudi, prijavljenih pa je bilo malo več. Ker pa je bilo za 1. in 4. razred nazivje premalo prijav, se začeli predavanja je v omenjenih dveh razredih. Na željo udeležencev imajo predavanja trikrat tedensko po 5 ur.

Večerna gimnazija za odrasle naj nudi splošno srednješolsko izobrazbo tistim, ki si je iz najrazličnejših razlogov prej niso mogli pridobiti. Med prijavitelji imajo predavanja trikrat tedensko po 5 ur.

Novi trikratni svetovni smučarski prvaki Toni Seller

drugi tek gledalci pa so imeli pol ure časa za izmenjavno mnenje. Ob meni je stal navdušen navijač za Putzi, katero je povzdigoval v oblake. Bolj iz nagajivosti kot iz prepričanja sem zatrjeval, da ne bo prva. Ponudil mi je stavjo 1:10. Škoda, da nisem sprejel, saj bi lahko prinesel domov krasne denarje. Čakal sem še dva dni, kakšna razlika v vožnji in seveda tudi v času. Sedem ur stajanja je bilo za nami in kljub mrazu nam je bilo vroče. Tudi doživlja srejni Polni nisov smo se dolgo v noč razpravljali o doživljenjski teži.

Za ženski slalom ni bilo takega zanimanja. Proga je bila strma in tekoča. Simpatični Putzi Frandlovi so napovedovali zmago. Za ženske slalom ni bilo takega zanimanja. Proga je bila strma in tekoča. Simpatični Putzi Frandlovi so napovedovali zmago. Za ženske slalom ni bilo takega zanimanja. Proga je bila strma in tekoča. Simpatični Putzi Frandlovi so napovedovali zmago.

Tako je srednja Slovenka, kot je bila nova prvakinja, se nisem videl. Vriska je, akakala, poljubovala smuči, palice in vsakogar, ki ga je dosegla. Izjavila je, da bi poljubila ves svet, tako je srečna. To je bilo presenečenje dneva. Reporterji vseh narodnosti so vrtili na cilj. Niso jih zdržale niti vrvi niti kordon žandarmerije. Radijski reporterji so tekmovali, kdo bo prej dobil njeno izjavo. Med prvimi je bil pri njej reporter Radia Ljubljana Slavko Urek. Urek je bil nervozen, ves iz sebe srečna je vriskala in nekaj govornila v mikrofon. Magnetofonski trak je tekel, postajala je ena najzanimivejših reportaž iz Badgasteina. Urek je bil vesel: »To bo nekaj za naše poslušalce, izjava takoj po zmagi.« Za pa te oddaje poslušalci niste slišali Urek je bil navdušen, ves iz sebe in namesto, da bi magnetofon odprl za sprejemanje, ga je naravnost na poslušanje in tako trak ni zabeležil veselih vriskanja. V takem primeru jeza ne pomaga nič. Ponovno jo je moral pročiti za izjavo, a ta ni bila tako vroča kot prva. Teško smo pričakovali našo Slavko. Tudi drugi tek je vozila lepo. Manjka pa ji treninga na žičnicah in težkih tekem. Plavalca se je na 20. mestu.

O krajni sklad za pospeševanje kmetijstva se deli na dva dela: kmetijski in veterinarski del sklada.

V kmetijski del sklada se stekajo sredstva iz taksa na živinjske potne lista in taksa na hibride, medtem ko grede takse na vprežna vozila v okrajni ostri sklad. V veterinarski del sklada pa se stekajo takse od delovne živine, medtem ko so bile takse na pse ukinjene.

Realizacija kmetijskega sklada v letu 1957 je 11.833.240 din od plana 12.448.000 din, upoštevajč tudi prenos 1.722.788 din iz leta 1956. Ti dohodki izvirajo le 55% od pobranih taksa, medtem ko se 45% stekla v občinske investicijske sklade, ki se morajo porabiti za napredek vasi.

Od zbranih 11.833.240 din sredstev je bilo v letu 1957 porabljeno le 7.003.689 din, in sicer za sledeče namene:

1. Poljedelstvo 738.906 din
2. Zivnoredja 1.118.749
3. Sadjarstvo 45.000 din
4. Vinogradništvo 1.078.226 din
5. Kadri 1.480.493 din
6. Zaščita rastlin 88.199 din
7. Kmetijska posestva, KPZ 2.000.000 din
8. Upravljanje sklada 21.624 din
9. Dotacija mlekar- ni Novo mesto 1.023.700 din

Blokirana sredstva v višini 40 odstot., to je 4.019.338 din, so prenesena za izkoriščanje v leto 1958.

Veterinarski sklad je bil realiziran v višini 11.514.062 din od planiranih 12.947.004 din. Od tega je bilo blokiranih 40% tako, da je bilo dejansko na razpolago 8.408.596 din. Porabili se je ta sklad v višini 7.894.236 din, in sicer v sledeče namene:

1. Zadržanje TBC 532.525 din
2. Zadržanje kužnih bolezni 669.839 din
3. Konjarije 1.819.471 din
4. Nabava vozil 1.356.491 din
5. Veterinarska bolnica 3.000.000 din
6. Ureditve postaj za umetno osmenjevanje 359.760 din
7. Kadri 200.000 din
8. Nerazporejena sredstva 45.000 din

Vsa blokirana sredstva in saldo 515.380 din se prenesejo na leto 1958.

Razen je navedenih sredstev za investicije je Zadruga hranilnica in posojilnica v N. m. preko kmet. zadrug posredovala našim kmetijskim proizvajalcem ob koncu leta 1956 in vse leto 1957 kratkoročne kredite v višini 45.538.000 din. Ta sredstva so bila uporabljena predvsem za nabavo semen, reprodukcijskega materiala, gradbenega

Komu družbeno pomoč

Obrnili smo se na poslanskega kandidata kmetijske skupine republiškega zbora proizvajalcev tovarila TONETA PIRCA, predsednika Gospodarske poslovne zveze v Novem mestu, da je za naše bralce odgovoril na dve vprašanji:

1. — Na predzadnji seji okrajnega ljudskega odbora si odgovarjal na vprašanje, kako je s zbiranjem in s porabo sredstev sklada za kmetijstvo. Prosimo za pojasnilo, koliko je bilo lani zbranih sredstev za ta sklad in iz kakšnih virov, kakor tudi, kako so bila ta sredstva porabljena.

2. — Kateri so glavni problemi dela Gospodarske poslovne zveze v letu 1958 in s čim vsem se bo zveza pečala pri uresničevanju svojih nalog?

Tovariš Pirc nam na vprašanja odgovarja takole:

materiala in plemenske živine ter prašičev. Nedvomno je to učinkovalo na povečanje hektarskih donosov.

VSA SREDSTVA SE VRAČAJO V KMETIJSTVO ZA NJE- GOV VEČJI NAPREDEK

Ce v splošnem analiziramo namensko uporabo, vidimo, da so vsa ta sredstva, porazdeljena po panogah kmetijskega gospodarstva, posredno in neposredno, vrnjena v kmetijstvo.

TONE PIRC, poslanski kandidat kmetijske skupine republiškega zbora proizvajalcev

no doprinesla k izboljšanju proizvodnje tako v poljedelstvu kot v živinoreji.

Nadalje je iz zbranih podatkov uporabe namenskih sredstev razvidno, da se sredstva vračajo izključno v kmetijstvo proizvodno in da so zelo koristno naložena.

Napačno je mišljenje nekaterih, češ da bi ta sredstva morala biti dana kot dotacija ali regres za posamezne kmetijske panoge posameznikom. V tem primeru ne bi sredstva služila skupnim koristim. Zato se dajejo samo preko določenih organizacij, ki so odgovorne za napredek kmetijstva in ki imajo naloge, da rešujejo probleme kmetijskega gospodarstva v celoti.

- Pripomniti moram, da so imela kmetijske zadruge v letu 1957 na razpolago precej lastnih sredstev za investicije, kakor tudi ostalih družbenih sredstev. Ta sredstva niso bila v dovoljni meri izkoriščena, ker zadruge še niso imele izdelanih elaboratov za svoje investicijske objekte, bodisi za posredno ali za več zadrug skupaj v okviru ene občine.
- Tako so zadruge, posestva, vinska klet v Metliki in osmenjevalnica v Novem mestu v letu 1957 porabile za razne investicije 129.726.773 din, in sicer:
kmetij, zadruge iz lastnih sredstev	45.500.000 din
iz okraj. sredstev	21.561.000 din
iz republiških investicijskih kreditov	20.969.000 din
od Zveze zadrug hranilnic in posojilnic	33.478.000 din
iz zveznih skladov (predvsem za nabavo kmetijskih strojev)	9.118.773 din

NE DROBIMO SREDSTEV, DA BODO USPEHI VEČJI

Ob tem moram poudariti, da je potrebno v letu 1958, ko imajo naše kmetijske zadruge na razpolago znatno vsoto lastnih sredstev za investiranje, pa-

Glavni nalogi Gospodarske poslovne zveze

Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu bo imela v letu 1958 in dalje 2 osnovni nalogi:

1. organizacijsko pogodbeno kmetijske proizvodnje preko kmetijskih zadrug;

2. prodajo kmetijskih blagovnih presežkov našega okraja.

Sveveda je to naloge imela že v letu 1957, vendar se delo ni toliko razvijalo v smeri organizacije pogodbeno kmetijske proizvodnje, kakor v smeri trgovanja na podlagi ponudbe in povpraševanja.

Ce analiziramo leto 1957, je bilo v pogodbeni proizvodnji le 426 ha njivskih površin, kar predstavlja 1,4% vseh njivskih površin, in to: 316 ha pod krompirjem, 62 ha pod pšenico in 48 ha pod koruzo.

ZE V PRVEM LETU UGODNI IN RAZVESELJIVI USPEHI

Ugotovljamo, da je začetna akcija pogodbeno proizvodnje le pokazala dokaj ugodne rezultate, predvsem v povečanju hektarskega donosa, saj je bil dosežen v pogodbeni proizvodnji dohodek v višini 60.000 din povprečno na 1 ha več kot prej. To pa zaradi tega, ker se v pogodbeni proizvodnji uporablja več reprodukcijskega materiala,

ziti na to, da se ta sredstva ne bodo drobila za investiranje, temveč, da bodo uporabljena predvsem za soudeležbo pri natečajih za investicijska posojila, bodisi za gradnjo lastnih objektov ali pa objektov krskega znatnega na področju ene ali več občin. S tem bo doseženo, da bodo razpoložljiva sredstva res gospodarsko donosna naložena, in da bodo tudi objekti v določenem času izgrajeni in dani v obratovanje.

Spričo perspektivnih nalog in potreb po finančnih sredstvih ugotavljam, da so zadruga sredstva še vedno znatno premajhna, zato je važno, da bo gospodarska politika zadrug, občin in okrajna enota, da bodo vložena vsa razpoložljiva sredstva prvenstveno za soudeležbo pri investicijskih natečajih za investicijska posojila.

V letu 1958 imamo n. pr. v kmetijskem planu zasadištev 150 ha hmeljevih nasadov in zgraditev potrebnih sušilnic s predračunom 280.000.000 din. Za 30% lastno udeležbo, veljavno po sedanjih predpisih ob najemanju investicijskih kreditov, bi v letu 1958 potrebovali 84 milijonov dinarjev, ne da bi uploščevali še druge nujne akcije v zvezi s izvedbo nalog 5-letnega kmetijskega plana.

boljša semena in boljša ter sodobna obdelava kmetijskih površin.

Ce bi uspeli v pogodbeni proizvodnji zajeti 20% od skupnih njivskih površin, kar pomeni 6000 ha, bi se povečal narodni dohodek za 360.000.000 din. Pri povečanju narodnega dohodka

KAKO V KMETIJSTVU?

O smernicah za hitrejši dvig kmetijstva, ki jih je sprejel okrajni ljudski odbor na svoji prvi seji — Rešitev: večje obdelovalne površine, na katerih lahko uporabimo stroje in druge agrotehnične pripomočke; doseglji jih bomo s prostovoljno zložbo določenih površin zaradi lažje in cenejše obdelave, ki nam mora zagotoviti večje pridelovalne uspehe — Bogatenja na račun družbe ali bližnjega nič več — Ukrepi socialistične družbe hočejo samo podpreti prizadevanje poštenih kmetovalcev.

Ze dolgo ugotovljamo, da je naše zaostalo kmetijstvo velika ovira za hitrejši napredek gospodarstva in s tem boljše življenje vseh ljudi. Na eni strani imamo ogromne neizkoriščene rezerve v kmetijstvu, po drugi strani pa vvažamo vsako leto velikanske količine živil, ki precej stanejo in obremenjujejo našo zunanjo plačilno bilanco.

Edini smo si v tem, da je treba, in to čim hitreje, dvigniti kmetijstvo proizvodno. V ta namen so predvidena letos in v prihodnjih letih velika sredstva. Zvezna ljudska skupščina je sprejela petletni perspektivni načrt razvoja gospodarstva, v katerem ima kmetijstvo posebno mesto. Podoben poudarek na kmetijstvu bodo imeli tudi republiški, okrajni in občinski perspektivni načrti. Okrajni ljudski odbor Novo mesto je svoje prvo sejo v celoti posvetil vprašanju kmetijstva v okraju. Na seji je sprejel tudi nekaj smernic za hitrejši dvig kmetijstva.

Kaj je bilo do sedaj napravljene na tem področju? Lahko rečemo, da bore malo. Tudi zadnja leta je bilo za kmetijstvo na razpolago precej sredstev, ki pa so ostala v znatni meri neizkoriščena. Ni bilo načrtov za njihovo koriščenje, ni bilo pripravljeno pri kmetijskih proizvajalcih, da bi te kredite koristili. Pač ne zato, ker ni jasnosti, na kakšen način se naše kmetijstvo edino lahko dvigne.

Samo bežen pogled v druge države s visoko razvitim kmetijstvom pokaže, da je bila ta visoka razvitost dosežena samo na sorazmerno velikih površinah. Malih posestev v takih državah ne poznajo. Pri nas pa imamo zemljo zelo razdrobljeno. Povprečno komaj dva hektara zemlje pride v našem okraju na eno zasebno posestvo, pa še ta je razkosana na številne parcele in parcelice, raztresene na obsežnem območju. Več kot jasno nam mora biti, da na tako razdrobljeni zemlji ne moremo doseči višjih uspehov. Rešitev so večje obdelovalne površine, na katerih je mogoče uporabiti stroje in druge agrotehnične pripomočke in pravilno časovno kolobariti. Toda po ka-

ZIMA JE, DELO V GOZDU PA NE PRENEHA. STOLETNE BUKVE PADAJO V ZRELI HOSTI POD PARTIZANSKO KOČO NA FRATL. DELO GOZDNIH DELAVCEV TUDI ZDAJ NE POZNA POČITKA...

Ugodnejše kreditiranje

Uradni list FLRJ št. 7/55 prinaša med drugim uredbo o dajanju kreditov kmetijskim zadrugam za pogodbeno soudeležbo v kmetijski proizvodnji.

Po tej uredbi lahko kmetijske zadruge dajejo svojim članom in drugim osebnim kmetijskim proizvajalcem kredite za: 1. nakup semen, umetnih gnojil, sredstev za varstvo rastlin in živine, krme, krmil, pogonskega

materiala, za nakup živine za rejo in perutnine, za plačevanje obdelave kmetijskega zemljišča in za druge stroške kmetijske proizvodnje; 2. za nakup materiala in druge stroške v zvezi s vagojo dolgoletnih nasadov in njihovim vzdrževanjem, dokler ne prične roditi, ter za nakup plemenske živine; 3. za dajanje kreditov svojim članom in dru-

120 novih traktoristov

Okrajni odbor Ljudske tehnike je organiziral v Straži, Kostanjevici, Sentjerneju, Trebnjem in v kmetijski šoli na Grmu tečaj za nove traktoriste, ki bodo do pomladi tudi še v Crnomlju, Metliki in Zušemberku. Računajo, da bo od marca dalje 120 mladih traktoristov dobilo še praktičen pouk v vožnji in ravnanju s stroji na Grmu. Ker je v

gim zasebnim kmetijskim proizvajalcem za naslednje namene: za plačevanje del, ki jih opravi s kmetijskimi stroji pri obdelavi zemljišča kmetijske zadruga ali druge kmetijske organizacije in zavodi; za nakup gradbenega materiala za popravila in vzdrževanje gospodarskih objektov (hlevov, svinjakov, gnojnih jam in pod.), za nakup materiala za izboljšavo zemljišč in za nakup plemenske živine.

Zadruga bo dajala kredite po tej uredbi za kraje in dalje razdobje, to je od enega do deset let po obresti meri, ki ne more biti nižja kot 3, odnosno 4 odstotke.

Podrobnosti v zvezi s to uredbo, ki prinaša velike možnosti za najetje kreditov za povečanje kmetijske proizvodnje in omogoča dajanje kreditov tudi za izboljšavo gospodarskih objektov, dobe lahko zainteresirani v svoji kmetijski zadrugi.

Razen govedi - več živine!

Prvi podatki o številu živine v januarju. Število živine na jugoslovanskih zasebnih gospodarstvih je bilo januarja mnogo večje kot v istem mesecu lani, čeprav pri nekaterih vrstah še ni doseženo število glav iz leta 1956. Po podatkih ankete, zvezdene 18. januarja na okrog 130 tisoč gospodarstvih, je bilo v zasebni lasti v celih državah 1.246.000 konj, 4.712.000 glav goved, 10 milijonov 144.000 glav ovac, 3 milijona 316.000 glav in 28.106.000 kozov perutnine. Od lanskega januarja se je povečalo število ovac za 1%, svinj za 15%, perutnine za 9%, medtem ko se je znižalo število goved za 2%, število konj pa je ostalo nespremenjeno.

Zadovoljivo stanje pšenice in drugih jesenskih posevkov. Kot poudarjajo kmetijski strokovnjaki, jesenski posevki, zlasti pa pšenica, zelo lepo kažejo. Toplejši dnevi v februarju so namreč vplivali na hitrejšo rast posevkov, sedanjí sneg pa jih varuje pred mrazom, hkrati pa nudi tudi zadostne količine vlage. Posebno zadovoljivo je stanje pšenice v Vojvodini in Slavoniji, nekoliko slabše pa v Srbiji in Makedoniji.

Dopisujte v Dolenjski list; to je boljše kot jeza, češ »o nas pa nič ne pišejo...«

Uspešno poslovanje

Tudi tretje leto je Zadruga hranilnica in posojilnica v Novem mestu uspešno zaključila. Njeno poslovanje v preteklem letu in naloge v letošnjem — to je bilo predmet razprave na letnem obnem zbora 26. februarja v Novem mestu.

Zadruga hranilnica in posojilnica Novo mesto s podružnico v Crnomlju zajema za celotno finančno poslovanje kmetijskih zadrug v okraju, prav tako pa opravlja finančna posla tudi za kmetijska posestva. Tako ima Zadruga hranilnica in posojilnica važno vlogo pri pospeševanju kmetijstva.

Delo zadrugne hranilnice in posojilnice se je v glavnem razvijalo v smeri kreditov za kmetijstvo, v zbiranju lastnih sredstev in strokovni pomoči zadrugam pri njihovem finančnem poslovanju. Hkrati pa je s svojo razdorno službo onemogočila nepravilno potrošnjo zadrugnih skladov. Pri dvigu vlog je Zadruga hranilnica lani dosegla prav lepe uspehe. Število vlagateljev se je povečalo od 163 na 429, vloge pa od 4.375.000 na 23.020.000 din. To je lep dokaz zaupanja, ki ga imajo zadrugniki do svojega denarnega zavoda, hkrati pa tudi dokaz, da imamo v finančnem pogledu velike lastne neizkoriščene zaloge.

V razpravi so delegati poveljili vzorno poslovanje Zadrugne hranilnice in posojilnice, se posebej pa kolektiv te ustanove. Delegat KZ Prekopa je kritiziral vtikanje tržne inspekcije v hranilno službo kmetijske zadrug, ker je tajnost kreditno-hranilnih poslov zajamčena.

Zadruga hranilnica in posojilnica bi lahko posredovala denek kmetijskih zadrug kmetij-

poslovni odbor za podružnico v Crnomlju ter ostale organe hranilnice in posojilnice, pooblastili upravni odbor, da se sme zadolžiti za poldrug milijardo din. (500 milijonov za kratkoročne kredite in eno milijardo za dolgoročne kredite). Dolgoročni krediti so predvsem za investicije. Potrđili so tudi predloženi predračun dohodkov in izdatkov ter razdelili lanski dobiček, ki je bil dosežen v višini 7.127.090 din. Del dobička bo porabljen za gradnjo stanovanj za uslužbence ustanove. Glavni sklep je bil: delati se naprej tako kot do sedaj in nuditi vso pomoč kmetijskim zadrugnim organizacijam pri dviganju hektarskih donosov.

Delegati so potem, ko so izvolili nov 11-članski upravni odbor,

Med delom se drvarjema kozarek domače pijače pošteno prileže. Kolenčev Martin na Fratli pripravlja s tovarišem drva za gozdno upravo v Straži; če je sneg ali ne, to ju nič ne moti...

**DOSLEJ
NAJBOLJŠA
LETINA**

**PODATKI O KMETIJSKI
PROIZVODNJI
V 1957. LETU**

Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko smo pridelali lani v Jugoslaviji 310.000 vagonov pšenice, 28.000 vagonov rži in 60.400 vagonov ječmena. Zelo dobro je obrodila tudi koruza — 556.000 vagonov, konoplja, sladkorna pesa, krompir itd.

To je doslej največja kmetijska proizvodnja v letih po vojni in je precej višja od povprečja. Izredno dobra letina je posledica ugodnih vremenskih razmer, v prejšnjih letih pa je bil letni pridelavec v povprečju nižji kot leta 1956. Zanimivo je tudi, da je donos na hektar pri kmetijskih gospodarstvih in zadrugah znatno višji kot pri zasebnih proizvajalcih.

V sadjarstvu je bila za preteklo leto značilna slaba letina jabolk, ki smo jih pridelali le 10.500 vagonov, medtem ko je pridelavec sliv, 59.200 vagonov, in grozdja, 90.800 vagonov, precej boljši kot pretekla leta. Računajo, da je bil pridelavec jabolk za 24 odstotkov manjši kot leta 1956.

Po drugi svetovni vojni se je način prehrane ljudi v svetu močno spremenil. Živalske maščobe že danes v velikem odstotku nadomeščajo z maščobami rastlinskega izvora. Svetovno tržišče se je zaradi tega presmerilo na iskanje mesnatega tipa govedil. Temu primeroma je tudi cena mlade dopitane živine večja kot pa cena dopitanih volov. Znano je tudi, da mlada živina hitreje pridobiva na težo in da porabi za 1 kg prirastka manj krme kakor pa vol. Mlada živina pridobiva namreč na prirastku mesa, vol pa v glavnem na prirastku masti. Za prirastek masti, ki je visoko kalorična hrana, pa je potrebno več krme. **Gospodarska prednost pisanja mladih govedil pred volji je torej dvojnaka:**

1. mlade dopitane živali dosežejo boljše cene pri prodaji, 2. mlade živali v pisanju porabijo manj krme za kilogram prirastka.

Pri pisanju volov je edina gospodarska pridobitev v avansu, to je v zvišanju cene dopitane volu v primeri s klavno ceno pred pisanjem. Ta avans je pravzaprav rešitelj rentabilnosti pri pisanju volov, ki pa je kljub temu veliko nižja kot pa pri pisanju mlade živine.

Ali ne želimo bolje zaslužiti?
Če hoče kmet-privzajalec pri pisanju živine več zaslužiti in če hoče kmetijska zadruga pri tem povečati svojo akumulacijo, se mora preusmeriti v pisanju živine na pisanje mladih govedil in sčasoma opuščati pisanje volov.

Ogledimo si preprosto računico, ki bi prišla v poštev pri ugotavljanju pisanja mlade živine. Vzel bom primer Suhe krajine, kjer je moje delovno področje. Za leto 1958 ima Suha krajina (območje občine Žužemberk) v planu pisanje okrog 350 govedil. Kakšna bi bila razlika v čistem dohodku, če bi pitali mlado živino (predvsem bikce), ki bi v enakem letu dosegli 400 kg žive teže v primeri s pisanjem volov?

Na številnih poizkusih pisanja na posestvu Kmetijskega znanstvenega zavoda je ugotovljeno, da je potrebno za pisanje odraslega goveda, da pridobiva dnevno 1,30 kg na prirastki, da jati sledeči obrok krme: sena 12 kg, krompirja 16 kg, močnih krmil 1 kg.

Vzemimo, da pisanje traja 100 dni in je za to potrebno: sena 1200 kg no 10 din — 12.000 din, 1600 kg krompirja po 7 din — 11.200 din, 100 kg močnih krmil

po 32 din — 3200 din, skupaj 26.400 din.

Ta vol je pridobil dnevno 1,30 kg in je tehtal pred pisanjem 470 kg, ob dopitaju pa tehta 600 kg. Pred pisanjem je bila klavna vrednost vola 125 dinarjev za 1 kg, to je 470 x 125 je 58.750 din, ob koncu pisanja pa je dosegel ceno 150 din za 1 kg ali 600 kg x 150 din je 90.000 din. Od teh 90.000 din odštejemo vrednost porabljene krme, to je 26.400 din in ostane torej za delo 4950 din brez upoštevanja vrednosti proizvedene gnoja. Pri 320 govedih bi torej ostalo rejcem za delo 4950 dinarjev x 350 je 1.532.500 din.

Da dopitamo bikca od poroda pa do 400 kg žive teže, porabimo po ugotovitvah istega zavoda povprečno: polnomastnega mleka 200 litrov po 20 din — 4000 din, posnetega mleka 500 litrov po 10 din — 5000 din, močnih krmil 800 kg po 32 din — 25.600 din, sena 1000 kg po 10 din — 10.000 din, silaže 1200

kilogramov po 3 din — 3600 din, pese 600 kg po 4 din — 2400 din, ostalih dodatkov 20 kg po 120 dinarjev — 2400 din; skupaj 53.000 din.

Tako govedo doseže ceno okrog 230 din za 1 kg ali 400 kg x 230 din je 92.000 din. Rejcu ostane brez obračuna gnoja 39.000 din pri enem dopitatem govedu.

Pri 350 govedih bi torej ostalo rejcem 39.000 din x 350, to je 13.650.000 din ali 12.117.500 din več, kakor pa pri pisanju volov.

Razmerje rentabilnosti je 13 milijonov 650.000 dinarjev proti 1.532.500.

Osemkrat večji dohodek

Pitanje mlade živine torej donasa osemkrat večji dohodek, kakor pa pisanje volov. Ali je torej upravičeno stališče kmetijske zadruge, ki trdi, da je nemogoče overeti pisanje volov z ozirom na stoletno tradicijo v Suhi krajini? Ali ni potrebno, da se nekateri kmetijske za-

gospodinj krije stroške gospodinjstva ravno z jajci in perutnino. Kako pomembna je perutnina za naš narodni dohodek, nam dokazuje naša tuda, da zavzema kot izvirni predmet kmetijske proizvodnje tretje mesto, za poljedelstvom in živinorejo.

Reja perutnine pri kmečkih gospodarstvih ni ni draga. Zlasti v poletnih mesecih si liče krmo pretežno sama, ako ji nudimo neomejen izpust in s tem seveda tudi pašo. Gotovo drži to, da vsaka pasma perutnine ne mara za pašo in je odvisna od hrane. Katero ji pokladamo. Najbolj hvaljena za pašo je štajerka. Neomejen izpust ji prav prija in nam tokom dneva res ne bo nikoli delala nadišje pred pragom. Koško zrnoja, raznih odpadkov iz gospodinjstva in gospodarstva bi ostalo nezakoriščenih, če ne bi bilo perutnine. Ta pa si vse to poišče in nam jih vrne v obliki jajc in mesa. Prav malo denarja, več pa dobre volje in razumevanja nas bi veljalo, da bi občutno povečali dohodek v perutninarstvu. Kljub dobri krmi nam perutnina ne bo dajala večjih donosov, dokler jo bomo zapirali v temne hleve skupaj z govejo živino ali na podstrešju svinjakov, ki so iz vseh strani odprta in so kokoši izpostavljene prepihu. Taki neprikladni prostori močno vplivajo na zmanjšanje nesnosti. Prav tako bomo morali spremeniti način prehrane v zimskih mesecih, oskrbeti donosne pasme in izločiti prestare kokoši.

Kokoške lahko uredimo z malenkostnimi stroški. V ta namen preuredimo prostor v že obstoječem gospodarskem posloju, da tako izkoristimo prostor in prihranimo denar. Za preureditev bomo porabili stare in za predelavo neuporabne deske. Stene bomo naredili enojne, pozimi jih obložimo s koruznico ali slamo, da bo topleje. Na 1 kv. m prostora računamo do 5 živali.

Kadar urejemo prostor za kurstvo ne smemo pozabiti na okna. Svetloba v kurciji je važna zlasti v zimskem času, ko so dnevi kratki, ker je tudi svetloba tisti činitelj, ki vpliva na nesnost. Na 4 kvadratne metre površine računamo 1 kv. m veliko okno. V ta namen lahko porabimo stara okna, katere preuredimo tako, da bomo porabili manjše dele stekla, ki jih za drug namen ne moremo porabiti. Okno namestimo tako, da bo kurnica enakomerno osvetljena. Temnih kotov v kurciji naj ne bo, ker so le zavetišče za kokoši škodljiv mrčes.

Zračenje kurnice je prav tako potrebno kakor zračenje stanovanj, kjer prebivajo ljudje. Kurcijo pozimi redno prezračimo, poleti pa zamenjamo zastekleno okno z žično mrežo da bo v kurciji vedno čist zrak in ne bo prevroče. V kurnico namestimo v grede v obliki stopnic, da pridobimo na prostoru. Letve za grede naj bodo 6 cm široke, robove izgladiamo. Nepravilno je, ako namestimo v kurnico grede z okroglimi ali ostrimi robovi. Letvine naj bodo 2 cm široke. Paziti moramo, da bo kurnica vedno čista, prav tako gnezda. V nasprotnem primeru bodo kokoši iskale še vedno prostor na podstrešju težko dostopnih prostorov. Zato je bolje, da sigurbijamov čas pri čiščenju kurnice, kakor z iskanjem jajc po skritih gnezdih.

Cilj slehernega perutninarja je, da mu kokoši nesejo najboljši v zimskem času, ko so jajca najdražja. Za dobro nesnost je predpogoj pravilna sestava hrane, ki jo pokladamo perutnini vsak dan. Predolga razprava bi nastala ako bi podrobno analizirali sestav jajca in njegovo

visoko hranljivo vrednost. Morajo da bo dovolj, da omenimo glavne sestavine. Jajce vsebuje 13 odstotkov beljakovin, 12% maščob in 1,1% ruda. Vse navedene snovi moramo dati nesnicam v obliki hrane, če hočemo, da bo tudi v zimskih mesecih dovolj jajc. Pomembno vlogo ima tudi voda, saj jo porabi kokoš dnevno po četrt litra. Zato moramo skrbeti, da bo perutnina na razpolago dovolj vode tokom vsega dneva. V zimskem času namestimo napajalnice tam, kjer se perutnina največ zadržuje. Tekom dneva vodo večkrat menjamo, da ne bo zmrzovala. Pesek naj bo nesnicam vedno na razpolago, da ne bodo nosile jajca brez lupin. V poletnih mesecih so nesnicam in ostali perutnini vse potrebne snovi na voljo in jih iščejo same. V zimskem času je vse pod snegom in mora zato poskrbeti človeška roka.

Za uspešno vzrejo v zimskih mesecih moramo vedeti naslednje: Predvsem moramo poznati krmila, ki jih ločimo v tri skupine — v beljakovinska, škrobna in zelenjavna — sočna krma. Med prva spadajo posneto mleko in piščanec, ki je na voljo pri vsakem kmečkem gospodarstvu. Mleko dajemo sveže ali popolnoma skisano 1 do 2 deli popolnoma skisane 1 do 2 deli krmila. Druga beljakovinska krmila so še sveža krni, suhi kvas, oljne pogate, ribja moka, krvna moka itd.

Med škrobna krmila spada žito, otrobi in krompir. V zimskem času nadomestimo zeleno pašo s posušeno mlado travo, mladimi deteljami (zlasti z lucerno), senensim zdračkom, svežim rdečim korenčkom, peso in z vzklišanji žiti (oves in ječmen). Zlitne klice posebno ugodno vplivajo na dobro nesnost in valitnost.

Kokoši zneso največ jajc v prvem in drugem letu starosti. V tretjem letu nesnost tako pada, da se kokoši ne izplača več rediti. Prav zaradi tega ne bomo redili kokoši starejše od dveh let.

Tekom te zime bo urejena umetna valnica pri Kmetijski šoli Gm, ki jo ureja Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu. Gospodinje! Naročite enodnevne piščance pri kmetijskih zadrugah, ki bodo potrebovali Gospodarski poslovni zvezi v Novem mestu, da vam bo oskrbela pravočasno dobavo željene količine čistopasemskih piščancev štajerske pasme!

2000 motorčkov

Kakor poroča Slovenski Jadran iz Koprca, je letos tovarna motornih koles TOMOS IZ KOPRA pričela izdelovati v lastni konstrukciji majhen pogonski motorček, ki bo koristno služil za razne pogoje v obrtnih delavnicah, zlasti pa v kmetijah. Pogonski motor UMO-05 je razmeroma majhen, tehta 1,6 konjske moči. V tovarni ga izdelujejo serijsko in dobavljajo v treh variantah. Vse kaže, da so v Tomosu konstruirali motorček, ki bo prav dobro uslužben v kmetijah za poson raznih škroplilnic, samoreznic, tržalk, sadnih mlinov, stiskalnic, izredno ekonomična poraba goriva in cena okrog 50.000 dinarjev zagotavljajo razmeroma cenen pogon.

Med škrobna krmila spada žito, otrobi in krompir. V zimskem času nadomestimo zeleno pašo s posušeno mlado travo, mladimi deteljami (zlasti z lucerno), senensim zdračkom, svežim rdečim korenčkom, peso in z vzklišanji žiti (oves in ječmen). Zlitne klice posebno ugodno vplivajo na dobro nesnost in valitnost.

Kokoši zneso največ jajc v prvem in drugem letu starosti. V tretjem letu nesnost tako pada, da se kokoši ne izplača več rediti. Prav zaradi tega ne bomo redili kokoši starejše od dveh let.

Tekom te zime bo urejena umetna valnica pri Kmetijski šoli Gm, ki jo ureja Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu. Gospodinje! Naročite enodnevne piščance pri kmetijskih zadrugah, ki bodo potrebovali Gospodarski poslovni zvezi v Novem mestu, da vam bo oskrbela pravočasno dobavo željene količine čistopasemskih piščancev štajerske pasme!

Jožica Čudovan

Gospodarska korist pisanja mladih govedi

Praktična sadjarška žaga

Sadjarstvo in vrtnarsko društvo v Ljubljani ima v prodaji »žago vejarke«. Ta žaga je zelo praktična, ker se nasadi na dolg kol, ki se da se podaljšati, tako da sadjar lahko žaga in obžaguje dreve v višini petih metrov ali še više in pri tem ne potrebuje lestve.

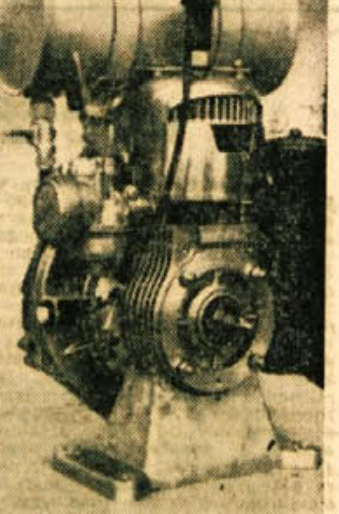

Sadjarji, ki so to žago preiskovali in si jo nabavili, so zelo zadovoljni, ker gre obrezovanje zelo hitro in brez nevarnosti od rok in ni treba prenašati težke lestve, s katero se vejevje lahko grdo rani in odlomi cvetnih les.

Ta žaga si je zamislil in jo dal tudi prvo izdelati naš dopisnik Božo Račič, ki se je več let ukvarjal s sadjarstvom. Agromorska fakulteta — oddelek za sadjarstvo — je ocenila to orodje kot zelo praktično. Zato naj bi naši sadjarji segli po tem koristnem orodju in si olajšali delo pri obrezovanju sadnega drevoja.

2000 motorčkov

Kakor poroča Slovenski Jadran iz Koprca, je letos tovarna motornih koles TOMOS IZ KOPRA pričela izdelovati v lastni konstrukciji majhen pogonski motorček, ki bo koristno služil za razne pogoje v obrtnih delavnicah, zlasti pa v kmetijah. Pogonski motor UMO-05 je razmeroma majhen, tehta 1,6 konjske moči. V tovarni ga izdelujejo serijsko in dobavljajo v treh variantah. Vse kaže, da so v Tomosu konstruirali motorček, ki bo prav dobro uslužben v kmetijah za poson raznih škroplilnic, samoreznic, tržalk, sadnih mlinov, stiskalnic, izredno ekonomična poraba goriva in cena okrog 50.000 dinarjev zagotavljajo razmeroma cenen pogon.

Med škrobna krmila spada žito, otrobi in krompir. V zimskem času nadomestimo zeleno pašo s posušeno mlado travo, mladimi deteljami (zlasti z lucerno), senensim zdračkom, svežim rdečim korenčkom, peso in z vzklišanji žiti (oves in ječmen). Zlitne klice posebno ugodno vplivajo na dobro nesnost in valitnost.

Kokoši zneso največ jajc v prvem in drugem letu starosti. V tretjem letu nesnost tako pada, da se kokoši ne izplača več rediti. Prav zaradi tega ne bomo redili kokoši starejše od dveh let.

Tekom te zime bo urejena umetna valnica pri Kmetijski šoli Gm, ki jo ureja Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu. Gospodinje! Naročite enodnevne piščance pri kmetijskih zadrugah, ki bodo potrebovali Gospodarski poslovni zvezi v Novem mestu, da vam bo oskrbela pravočasno dobavo željene količine čistopasemskih piščancev štajerske pasme!

Jožica Čudovan

Pogodba naj drži!

Pogodbeni odnosi med zadrugami in zadrugami za večje hektarske donose so lani v našem okraju zajeli 426 hektarov, to je 1,6 odstotka vseh obdelovalnih površin v okraju.

Izračun je pokazal, da so bili dohodki na teh površinah za povprečno 60.000 din po hektarju večji kot na nepogodbenih površinah. Pri 426 hektarih znaša to 20 milijonov din več narodnega dohodka. Če bi zajeli v pogodbeno sodelovanje za večje hektarske donose vsaj 20

25. februarja so imeli mladi modelarji v Smarjeti svoj ustanovni občni zbor. Modelar Blažič, poudaril je, da je v Novem mestu končal inštruktorski tečaj. On je blažnjak kluba, predsednik pa je mladinec Jerman, ki je zelo skrben in varčen gospodar. Mladi modelarji imajo v delu že 4 modele. Zelim jim čimveč uspehov pri osvajanju neba.

Tudi šmarješka knjižnica napreduje pod vodstvom tov. Franca Pieteršeka. Imajo precej knjig, ki si jih mladina pridno izposoja in bere. Tovariši Glavan pa je pogodbeno sodelovanje z zadrugami dosegli višje pridelke, ti pridelki ostali neprodani. To je groba napaka. Ena od obveznosti zadrug v takem pogodbenu sodelovanju je odkup viškov, ki so bili doseženi s takim sodelovanjem. Pogodba je obvezna v celoti za oba pogodbenika, zato se take kršitve ne bi smele dogajati.

DROBNE IZ ŠMARJETE

vedal, da si knjige izposojajo tudi odrasli kmečki ljudje, kar je zelo razveseljivo. V dneh, ko je knjižnica odprta, je v njej gimnazijci, kjer posluje, zelo živahno.

Telesnozvoznico delo se v Smarjeti pod vodstvom Franca Glavana lepo razvija. Povedal je, da zelo poškrajšo telovadnico za delo v zimskem času. Sedaj, ko se odpira letna sezona, bodo spet pričeli z vajami na prostem. Gobjo odbojko, košarko, mali rokomet, proste vaje in lahkoatletiko. S pomočjo Okrajne zveze so pred kratkim dobili nekaj rekvizitov.

Med triami, ki so jih za obnovu po trtni uši uničenih vinogradov uvozili iz Amerike, so bile trte, ki niso rodile grozdja in so jih uporabljali le za cepljenje, pa tudi trte, ki so rodile grozdje. Poslednje so bile naravni in tudi umetni križanci raznih ameriških trt, ki so jih posebej odbrali in vzgajali. Tako so med raznimi vrstami ameriških trt uvozili tudi današnje stare samorodnice. Ogledimo si jih.

Smarnica, imenovana tudi beli otelo, ker rodi belo grozdje. Smarnica je nastala s križanjem dveh čisto ameriških trt, to je Labrusca z Ripario. Zato nima nobenih odlik evropske trte. To je danes najbolj razširjena samorodnica; razširila se je pač zaradi tega, ker je zelo skromna, dočim je njeno vino od vseh samorodnic najslabše.

Isabella (modra) je prav tako čista ameriška trta in odbira ameriške trte Labrusce. Tudi ta samorodnica je precej razširjena.

Ima pa to slabost, da zelo pozno zori, vino pa ima močan duh. Grozdje nekateri cenijo zaradi tega duha kot grozdje za zobjanje. Zaradi pozne zoritve in močnega duha nima velike vrednosti.

Otelo (Othello) črna je zmes ameriške trte Riparie, Labrusce in evropske črne trte modrega tirolana (Trölinger). Tudi ta samorodnica je pri nas precej razširjena, posebno po Dolenjskem jo mešajo s cvičkom. Vino ima močan duh, občutljiva je za žveplo.

Vork Madeira (črna) je križanka ameriških trt Labrusca z ameriško vrsto Aestivalls. Najdemo jo še danes med raznimi črninami po Dolenjskem.

Clinton (črna) je nastal s križanjem med ameriški vrstami Ripario in Labrusco in je isto kot smarnica, samo da je črna zvrsti. Posebno ga goje pe brajda.

Za večje donose v perutninarstvu

Malo kmečkih gospodarstev je, ki posevajo perutninarstvo kaj več pozornosti in se trudijo za večje donose te panoge. V splošnem gledamo perutnino pri hiši kot nepotrebno nadlego, ki brska po njihav, stika po dvoirah in dela škodo po vrtovih. Gospodarje razveseli je takrat, ko pride pečena na mizo.

Dnevni dohodki pri perutnini res niso posebno veliki. Ako pa prejeme vsake leta šestsetje, dobimo kar lep znesek. Nešteto

gospodinj krije stroške gospodinjstva ravno z jajci in perutnino. Kako pomembna je perutnina za naš narodni dohodek, nam dokazuje naša tuda, da zavzema kot izvirni predmet kmetijske proizvodnje tretje mesto, za poljedelstvom in živinorejo.

Reja perutnine pri kmečkih gospodarstvih ni ni draga. Zlasti v poletnih mesecih si liče krmo pretežno sama, ako ji nudimo neomejen izpust in s tem seveda tudi pašo. Gotovo drži to, da vsaka pasma perutnine ne mara za pašo in je odvisna od hrane. Katero ji pokladamo. Najbolj hvaljena za pašo je štajerka. Neomejen izpust ji prav prija in nam tokom dneva res ne bo nikoli delala nadišje pred pragom. Koško zrnoja, raznih odpadkov iz gospodinjstva in gospodarstva bi ostalo nezakoriščenih, če ne bi bilo perutnine. Ta pa si vse to poišče in nam jih vrne v obliki jajc in mesa. Prav malo denarja, več pa dobre volje in razumevanja nas bi veljalo, da bi občutno povečali dohodek v perutninarstvu. Kljub dobri krmi nam perutnina ne bo dajala večjih donosov, dokler jo bomo zapirali v temne hleve skupaj z govejo živino ali na podstrešju svinjakov, ki so iz vseh strani odprta in so kokoši izpostavljene prepihu. Taki neprikladni prostori močno vplivajo na zmanjšanje nesnosti. Prav tako bomo morali spremeniti način prehrane v zimskih mesecih, oskrbeti donosne pasme in izločiti prestare kokoši.

Cilj slehernega perutninarja je, da mu kokoši nesejo najboljši v zimskem času, ko so jajca najdražja. Za dobro nesnost je predpogoj pravilna sestava hrane, ki jo pokladamo perutnini vsak dan. Predolga razprava bi nastala ako bi podrobno analizirali sestav jajca in njegovo

visoko hranljivo vrednost. Morajo da bo dovolj, da omenimo glavne sestavine. Jajce vsebuje 13 odstotkov beljakovin, 12% maščob in 1,1% ruda. Vse navedene snovi moramo dati nesnicam v obliki hrane, če hočemo, da bo tudi v zimskih mesecih dovolj jajc. Pomembno vlogo ima tudi voda, saj jo porabi kokoš dnevno po četrt litra. Zato moramo skrbeti, da bo perutnina na razpolago dovolj vode tokom vsega dneva. V zimskem času namestimo napajalnice tam, kjer se perutnina največ zadržuje. Tekom dneva vodo večkrat menjamo, da ne bo zmrzovala. Pesek naj bo nesnicam vedno na razpolago, da ne bodo nosile jajca brez lupin. V poletnih mesecih so nesnicam in ostali perutnini vse potrebne snovi na voljo in jih iščejo same. V zimskem času je vse pod snegom in mora zato poskrbeti človeška roka.

Za uspešno vzrejo v zimskih mesecih moramo vedeti naslednje: Predvsem moramo poznati krmila, ki jih ločimo v tri skupine — v beljakovinska, škrobna in zelenjavna — sočna krma. Med prva spadajo posneto mleko in piščanec, ki je na voljo pri vsakem kmečkem gospodarstvu. Mleko dajemo sveže ali popolnoma skisano 1 do 2 deli popolnoma skisane 1 do 2 deli krmila. Druga beljakovinska krmila so še sveža krni, suhi kvas, oljne pogate, ribja moka, krvna moka itd.

Med škrobna krmila spada žito, otrobi in krompir. V zimskem času nadomestimo zeleno pašo s posušeno mlado travo, mladimi deteljami (zlasti z lucerno), senensim zdračkom, svežim rdečim korenčkom, peso in z vzklišanji žiti (oves in ječmen). Zlitne klice posebno ugodno vplivajo na dobro nesnost in valitnost.

Kokoši zneso največ jajc v prvem in drugem letu starosti. V tretjem letu nesnost tako pada, da se kokoši ne izplača več rediti. Prav zaradi tega ne bomo redili kokoši starejše od dveh let.

Tekom te zime bo urejena umetna valnica pri Kmetijski šoli Gm, ki jo ureja Gospodarska poslovna zveza v Novem mestu. Gospodinje! Naročite enodnevne piščance pri kmetijskih zadrugah, ki bodo potrebovali Gospodarski poslovni zvezi v Novem mestu, da vam bo oskrbela pravočasno dobavo željene količine čistopasemskih piščancev štajerske pasme!

Jožica Čudovan

Glavni nalogi Gospodarske poslovne zveze

(Prenos s 5. strani)

proizvodnje do končnega vnovčevanja blagovnih prezevkov zagotovilo o rentabilnosti takega pogodbenega odnosa, na podlagi doseženega večjega hektarskega pridelka in možnosti njegovega vnovčevanja, in sicer po čim krajši poti (kmetijska zadruga — potrošnik) ali pa preko nadaljnjih pogodbenih odnosov za krmiljenje živine, prašičev itd.

V letu 1957 je imela Gospodarska poslovna zveza pogodbene odnose za pridelavo semenskega krompirja predvsem na trebanjskem področju, kjer je bilo okrog 30 vagonov priznane nega semenskega krompirja. Pri odkupu so nekateri kmetijske zadruge naredile napako v tem, da niso upoštevali pri odkupu

Ferdinand Zadnik iz Gorice vasi je 27. januarja ponoči poklical Veterinarsko bolnico v Kočevju, da krava ne more teliti. Veterinarji so takoj prihiteli in ugotovili, da zaradi velikega plodu ne bo mogel normalen porod. Takoj so spravili kravo v veterinarsko bolnico. Z operacijo »car-ski rez« so rešili kravo in telčka, s katerima sta lastnika osmi dan po operaciji vesela in zadovoljna zapustila spretno in požrtvovalne veterinarje. (Foto Božič, Kočevje)

Od kdaj poznamo trte samorodnice in zakaj so se razširile

trte. Iz Francije so se nato te odporne trte širile v ostale evropske vinorodne dežele, saj so bili Francozi pionirji napredka v vinogradništvu in so se k njim hodili učiti novega vinogradništva strokovnjaki iz ostalih vinorodnih dežel.

MED AMERIŠKIMI TRTAMI SO UVOZILI IZ AMERIKE TUDI DANAŠNJE STARE SAMORODNICE

Med triami, ki so jih za obnovu po trtni uši uničenih vinogradov uvozili iz Amerike, so bile trte, ki niso rodile grozdja in so jih uporabljali le za cepljenje, pa tudi trte, ki so rodile grozdje. Poslednje so bile naravni in tudi umetni križanci raznih ameriških trt, ki so jih posebej odbrali in vzgajali. Tako so med raznimi vrstami ameriških trt uvozili tudi današnje stare samorodnice. Ogledimo si jih.

Smarnica, imenovana tudi beli otelo, ker rodi belo grozdje. Smarnica je nastala s križanjem dveh čisto ameriških trt, to je Labrusca z Ripario. Zato nima nobenih odlik evropske trte. To je danes najbolj razširjena samorodnica; razširila se je pač zaradi tega, ker je zelo skromna, dočim je njeno vino od vseh samorodnic najslabše.

Ima pa to slabost, da zelo pozno zori, vino pa ima močan duh. Grozdje nekateri cenijo zaradi tega duha kot grozdje za zobjanje. Zaradi pozne zoritve in močnega duha nima velike vrednosti.

Otelo (Othello) črna je zmes ameriške trte Riparie, Labrusce in evropske črne trte modrega tirolana (Trölinger). Tudi ta samorodnica je pri nas precej razširjena, posebno po Dolenjskem jo mešajo s cvičkom. Vino ima močan duh, občutljiva je za žveplo.

Vork Madeira (črna) je križanka ameriških trt Labrusca z ameriško vrsto Aestivalls. Najdemo jo še danes med raznimi črninami po Dolenjskem.

Clinton (črna) je nastal s križanjem med ameriški vrstami Ripario in Labrusco in je isto kot smarnica, samo da je črna zvrsti. Posebno ga goje pe brajda.

Herbemont modri je skoraj čista ameriška trta Aestivalls. Iz južne Caroline v Ameriki jo je širil Miklavž Herbemont, od katerega ima tudi ime. Tudi ta sorta se je ob prvi obnovi vinogradov zelo širila,

OB 8. MARCU — MEDNARODNEM DNEVU BORBENIH ŽENA

Žena v Makedoniji

Ce govorimo o življenju žene v Makedoniji, moramo omeniti Makedonke, Turkinje, Siptarke, Cincarke in Vlahinje; neka vrsta Vlahinj se imenujejo Sarakačanke in živijo še povsem nomadsko življenje. Razen tega so še Grkinje in Bolgarke. Sploh je Makedonija narodnostno bolj pestra kot ostale naše republike.

V nekdanjih časih življenje teh žena, pa naj so bile katere koli, ni bilo lahko. Isto je veljalo tudi za Turkinje, čeprav so bili njihovi možje vladajoči sloj. Najhuje jih je trla neonakopravnost z moškimi. Iz tega, pa še iz gospodarske in splošne zaostlosti, je izviralo za žene mnogo zla in težav. Naj nekatero omenim.

Pri Makedoncih je bil običaj, da so hčerki priskrbeli moža starši, ona pri tem ni imela no-

Makedonke so imele tudi navado, da so se oblačile v obleki, ki so tehtale tudi 30 kilogramov (vas Bukovo pri Bitolju). V taki obleki je šla ženska tudi spat, podobna srednjeveškemu vitezu v oklepu.

Turki so imeli po več žensk. Živele so v posebnem prostoru v hiši (harem), kamor ni smel stopiti razen moža noben moški. Na polju niso delale, ker sploh niso smele iz hiše. Če pa so že morale kam iti, so se skrivale pod zaro in feredžo. V lice je Turkinjo lahko videl le mož. Če je bila v hiši gostilja, so bile ženske posebej in moški posebej in so si tudi sami stregli. Vse delo izven doma je moral opravljati mož.

Mnogoženstva v Makedoniji danes ni več. Zginili sta tudi zar in feredža. Žene so se osvobodile mraku in večnega sedenja v posebni sobi. Pod vplivom naprednih organizacij so prišle na dan in postajajo vse bolj koristne članice naše družbene skupnosti.

Siptarji so si žene kupovali. Najhuje za mlada dekleta in žene pa ni bilo to, da so jih lahko prodali, ampak to, da so jih prodali komur koli. Tako so prišle v roke starih, petičnih mož. Ona stara štirinajst let, on petdeset ali še več. Dekle so prodali od hiše, kot pri nas živinče. Kupčija z ženami

se tudi še danes dogaja tu pa tam, vendar na skrivnoma, strogo pa je prepovedano in preprečeno prodajati mladoletna dekleta.

Sarakačani pa imajo kaj čudno navado: žene morajo opravljati najtežja dela pri hiši (če njihove kolibe lahko sploh imenujemo hiše), mož pa pase živino, prekupčuje, hodi na sejme prodajat mleko, sir, volno in živali. Žena nosi na hrbtu vsa drva iz gozda, čeprav stoji v hlevu več konj, in jih tudi razžaga in razseka. Sarakačanke so včasih nosile na čelu vreteno križ, zato, da so jih Turki, ko so šet od vladali, pustili pri miru.

Ker je to pastirsko pleme, ki se s pašo seli iz kraja v kraj po planinah, so Sarakačani odmaknjeni naprednim vplivom in živijo še vedno precej po starem.

Res, makedonska žena je bila nekoč huda reva. Osvoboditev je pa rešila tudi njo. Ljudska oblast, organizacije AFŽ, SZDL in druge so od osvoboditve do danes storile silno veliko za gospodarski in kulturni dvig žena v Makedoniji. Veliko žena je danes vključenih v organe ljudske oblasti, zavzemajo tudi vodilna mesta v gospodarstvu in organizacijah. Vse to priča, da si je po zaslugi ljudske revolucije makedon-

ska žena priborila svoje mesto v družbi in enakopravnost z moškimi. Kolikor je še ostankov preteklosti, zginavajo iz dneva v dan.

Jože Lužar, Bitolj

MAKEDONKA V NARODNI NOSI

Kuharjevi - tamburaska družina

(Prenos s 4. strani)

Kuhar je jako poudaril zadnje besede, kajti sicer je stari svojemu sinu pregovarjal, če se je oziral po kakem drugem delu, ki ni bilo popolnoma v skladu z njegovo kmečko hito.

Berda je bila narejena in njegova, nihče več mu je ne bo mogel vzeti. Potem je šel dalje in naredil še ostala brenkala.

»S čim pa lepote tebe vaše instrumente?« je vprašal radijski napovedovalec.

»Eh, veste, jaz jih kar zdolbem!« je v svoji skromnosti in preproščini odgovoril Kuhar pred mikrofonom.

»ATE, DAJMO ENO UREZATI!«

»Pa jo dajmo!« odgovori oče otrokom, ko se po celodnevem pehanju po polju navederjajo. Potem pa sledi pesem pesmi in šele pozno v noč Kuharji neha-jo s svojim igranjem. V Ljubljani so nastopili samo fantje, toda dobro se spominjam, da so na nekaterih prireditvah v Kolaščini igrala tudi dekleta.

»Stric, kaj bo pa potem, ko bodo šli fantje k vojakom?« sem ga vprašal.

»Veste, imam še fantovi!« Pri tem mu je pogled ušel na Bog-

dana, ki je še v zibki. France Kuhar ima namreč deset otrok. Res, prava, čvrsta kmečka korenina je.

»Tudi tamale bom naučil! Otroci se hitro razbeže, ko dorastejo.«

Priradil sem mu in topilo mi je postalo pri srcu, ko sem se domislil, da utegnejo ti fantje učiti tudi svoje družine, kadar jih bodo imeli. Res, tako se je pri nas širil rod starodavnih podobarjev, lectarjev, godcev in pevcev, tako se je množila, Mirila in ohranjala naša ljudska kultura!

»Kdaj pa ste pravzaprav začeli učiti ta vaš drobiž?«

»Ja, veste, to je bilo pa res že zgodaj. Takrat so bili v resnici drobiž. Ko smo prvič nastopili, smo igrali naših teti pod oknom. Tamburico laže igraš, če sediš. Po smo šli nekega večera na Malence in jo uredili! Ker pa ni bilo zunaj primernih sedežev, smo natihoma vzele v drvarnico; nekaj klad in so otroci posedli po njih. Jaz sem stojal basiral poleg!«

CUTIM DOLG PRED NJIMI

Začel sem se poslavljati in moj prijatelj Jože Jankovič tu-

di. Skoraj sva vstala, ko naju prestrže gospodinja z besedami: »Kam pa že odhajate, posedite še malo, saj vas ni bilo še nikoli pri nas!« Res je, peto leto sem že v Kolaščini pa nisem bil še nikoli na Dobah. Življenje teče tako naglo, da komaj se kaj utegnemo. Cutim dolg pred njimi, zakaj kadar smo potrebovali njihovega nastopa, sem jim poslal majhen listek in nanj samo to napisal, da jih potrebujemo! Pa so prišli, odgrlili in odšli, ne da bi kdaj vprašali, koliko so zaslužili, ne da bi kdaj iskali kake časti in pohvale. V resnici: cutim dolg pred njimi.

V LJUBLJANO POJDEJO

»Kuharjevi pojdejo v Ljubljano, ste že slišali?«

Tako so ljudje zadnji teden ogovarjali drug drugega!

»V Ljubljano, v Ljubljano in v Operi bodo nastopili!«

»Strešnica, vendar, kaj poveš!«

»Ej, škoda, da nam niso prej sporočili, instrumente bi rad prelakiral, da ne bi tako izgledali! Nič, kar je je!« Tako je rekel oče Kuhar, mama pa si je mislila drugače. »Naredimo kar se narediti da.« Hitro je pobrala cefe z instrumentov in jih brž začela prati.

Tudi narodne trakove je trebala druse,« je rekla sama pri sebi in starejša hči jih je začela pri priči splietati.

Kako je bilo v Operi vemo, ker smo poslušali prenos. Ljudje so spremenili ploskanje v vpitje in rojevanje, v resnici, taklega priznanja ni bil še nihče deležen na nastopu »Pokaži kaj znaš!« Dobili so visoko oceno, samo štiri točke manj od osemdesetih možnih, pa se liste štiri so ljudje v Operi komični pri priči očitali, saj je nastalo okrog njihovega nastopa pravo navajanje, čeprav ni bilo niti enega Kuharjevega znanca v parterju.

Ploskanje pa se ni hotelo početi, tako da je napovedovalec moral prositi za besedo.

Da je bilo prav tako ploskanje pri kostanjevih sprejemnikih, saj je povsem razumljivo, saj je poslušalec prav vse, kar leze in gre! Pogovor o tem nastopu se še zdaj ni polegel in celo letalci v Cerkljah so nekaj dni debatirali o njem. Slo je v resnici za prave ljudske talente, ki so s svojim preprostim nastopom in ljubeznivo prisrčnostjo na mah osvojili vse poslušalce. LADO SMREKAR

Največji jez

Jez Bhakra na reki Sutlej v Indiji, ki ga sedaj končujejo, bo največji jez na svetu. Viskok je 210 metrov. Ustavljala bo rečne vode in tvori umetno jezero s površino 64 kvadratnih milj. Voda iz tega jezera bo namakala 400.000 hektarov, sušne zemlje. V jezcu zgrajena hidrocentrala bo imela moč milijon kilovatov in bo nepretrgoma proizvajala 400.000 kilovatrov električne energije.

Deja na tem jezcu so bila res veljkanska. Izkopali so skoraj 5 milijonov kubnih metrov kamna, da so vzdali temelje.

Draga dišava

Zenska, ki hoče smeti najdražji parfum na svetu, si ga lahko naroči iz Pariza (seveda, če je dovolj petična). Ta parfum, imenovan »Joy«, je mešanica olja, finejšega jasmínovega olja, neke posebne vrtnice iz Damaska in še kakih sto drugih vrtničnih olj. Liter te dišave stane nad tisoč dolarjev.

Nazorna zgodovina mesta

V Strasbourgu (Elzas) je umrla Maria Hartheiser, stara sto let in en dan. Od rojstva do leta 1871 je bila francoska državljanka, potem do konca Prve svetovne vojne nemška, do druge svetovne vojne spet francoska, med vojno nemška, po vojni in srečno do smrti znova francoska. Tako je v 100 letih Strasbourgu menjaval gospodarja.

250 tisočakov na podstrešju

Navada je (čeravno proti predpisom), da na podstrešja odlagamo staro kramo, ki bi sicer sodila k Odpadu, vendar je iz kakršnih koli razlogov — za vsak primer je še »shranimo... Z leti postane ta ne-

potrebna navlaka le še idealno skrižališče za mrčes. Med to pisano šaro nemoteno gospodarijo miši in podgane.

V Mariboru je Zavod za de-ratizacijo, ki že nekaj let nar-črtno uničuje to golazen. 10-

februarja pa so začeli z zatiralno akcijo tudi v Mariboru.

Kakšno zvezo ima vse to z 250 tisočaki, boste vprašali?

Pred dnevi je tehnik V. A. nastavljal strup na podstrešja neke hiše v Milinski ulici. Ko je z žepno svetilko iskal primerno mesto, je opazil pod ostrešjem nekaj svetiljakočega se. Postal je pozoren in v ny-lonski vrečici odkril 250 tisočakov. Ker povoj še ni bil močno zaprašen, je sklepal, da tisočaki še niso dolgo »domovali« na podstrešju. Pri strankah v hiši je povpraševal po lastniku. Ker ga med njimi ni bilo, je denar izročil Ljudski milici.

Jeklo in polivinil

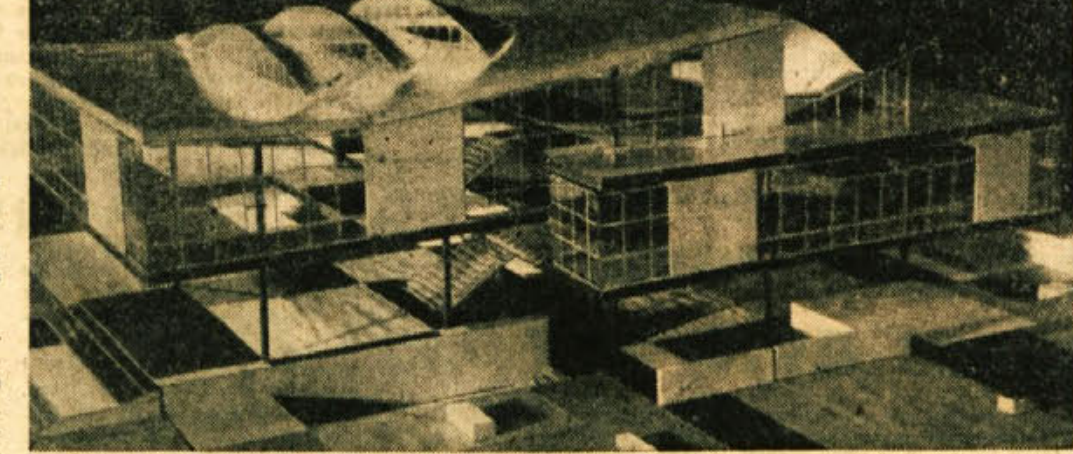
Učenjakom in tehnikom je uspelo, da so jeklene plošče prevlekli s polivinilom. Ta sloj polivinila je samo nekajkrat debelejši od sloja običajne barve, je pa tako čvrst, da ga ni mogoče spraskati. Sodijo, da bo to odkritje velikega pomena in vsestransko uporabno pod pogojem katerim so navadno izpostavljene jeklene plošče.

Kanjonl v Jugoslaviji

Nekatero reke v planinskih področjih Jugoslavije so izdobile kanjone (soteske), ki so globoki skoraj tako, kot slavni kanjon Colorada v Severni Ameriki.

80 km globoki kanjon Tare je globok povprečno nad 800 m, pri Obziru pa celo 1340 m. Kanjon Pive je dolg 33 km in na nekem kraju globok 1000 m s povsem navpičnimi stenami.

Veličasten kanjon je v planinski Bosne in Hercegovine izorala Neretva. Dolg je nad 50 kilometrov in globok do 1200 m. Del tega kanjona je po zgraditvi Jablaniške hidrocentrale zalilo Jablaniško jezero. Se globlji, sploh najgloblji v Jugoslaviji, so kanjonl pritokov Neretve — Drežanke in Dive Grebovice. Na nekaterih krajih se dvigajo stene po 1500 metrov nad koritom reke. Kanjon Morče v Črni gori je dolg 34 km in globok 1000 m. Vseh kanjonov je v Jugoslaviji okrog 60.

Zadnjič smo si na tem mestu ogledali največjo zanimivost letošnje svetovne razstave v Bruslju — ATONIUM, danes pa poglejte, kako bo izgledal naš paviljon na tej razstavi. Zgrajen je iz jekla in stekla, zavzema pa 2300 m² prostora. Obiskovalci bodo v njem spoznali kulturno preteklost jugoslovanskih narodov od prihoda Slovanov na Balkan v 5. stoletju pa vse do današnjih dni. Razstavili bomo gospodarsko bogastvo naše domovine, narodnostno in socialno ureditev naše države in podobno. V posebni kino dvorani bodo vrteli naše dokumentarne filme, v restavraciji nasproti paviljona pa bodo gostje lahko dobili jugoslovanske narodne specialitete. Med njimi seveda ne bo manjkala tudi kranjska klobasa s kislim zeljem. Med svetovno razstavo bodo nastopali tudi naši najboljši znanj umetniki, Jugoslavija pa bo sodelovala tudi v palači znanosti.

OKROGLE

»Kakšen čuden vonj pa je zunaj?« vpraša gost, ko zjutraj odhaja iz bara.

»Čisti zrak,« ga pouči vrtar.

Tonček in Jože prideta iz šole. »Veš, mamica, danes smo v razredu glasovali, kateri ima najlepšo mamo in ti si dobila največ glasov.«

»Kako to?« je vprašala počlašna mama.

»Ja, vsak otrok je glasoval za svojo mamo, midva pa sva edina dvojčka v razredu.«

»Draci, ali bi lahko nesel še tale dežniček?« — »O, prosim! Kar za uho mi ga zatakni!«

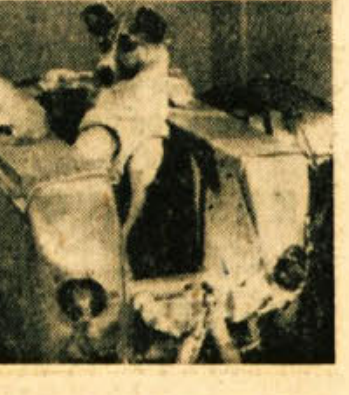

MAKEDONSKA KMETICA

bene besede. Ce se je na poročno noč ugotovilo, da je bila deklet dotlej poštena (da še ni imela nobenega moškega), ni bilo veselju svatov ne konca ne kraja. Svateje so njeno okrvavljeno srce nosili celo po vasi, da so se tudi drugi prepričali o dotedanji dekletovi nedolžnosti. Če pa so ugotovili nasprotno, potem so tako nevesto posadili na osla tako, da je gledala nazaj, in oče in mati sta jo morala spet odpeljati domov, v njuno in svojo sramoto.

PRVA SLIKA LAJKE

— Končno so sovjetski znanstveniki dovolili objavo prvega posnetka psičke Lajke, ki je kot prvo živo bitje poletela v vesolje. Na sliki vidimo Lajko v kabini drugega sovjetskega sputnika. Slika je posneta po znanstvenem filmu o obeh sovjetskih sputnikih.

Dhan Gopal Mukherjee

SLON

KARL

45. Toda nisem se mogel dolgo muditi na obrežju. Videl sem, da bosta živali gledali, kje sem, in sem hitel k njima. Ali joj, na kakšen prizor sem naletel! Opica je sedela slonu na tliniku in Karl, ki kaj takega ni bil vajen, se je neprenehoma vrtel v krogu, vzdigoval trobec in ga upogibal nazaj, hotoč pograbiti opico, hkrati pa si je blazno prizadeval, da bi jo stresel na tla. Toda edini del telesa, ki ga slon ne more stresati, je njegov tlinik, in zato je opica popolnoma mirno čepela in se razgledovala s tega varnega prostora.

46. Ko me je Karl zagledal, je ves drgetajoč planil k meni. Trudil se je, da bi Koplja vrzel s sebe, toda ta mu je sedel kakor prisašen na tliniku. Ozmerjal sem ga in mu velel, naj gre dol, kajti kaj takega še nisem videl, da bi opica sedela na slonovem tliniku. To velja za nekaj zelo nespodobnega. Pobral sem kamen in ga vrzel v Koplja, ki je skočil s Karljevega tlinika in splezal naravnost na drevo. Nato sem Karija potrpečljivo na hrbtu in ga skušal ponirtili. Potem sem ga prijel za uho in odšel z njim v mesto.

47. Karl je imel rad ljudi. Čim več jih je videl, tem srečnejši je bil. Gibal se je med njimi kot med sebi enakimi. Bil sem zelo ponosen nanj in na njegovo vedenje. Ko sva tako stopala v mesto, je iz neke hiše prišla miška in smuknila mimo naju. Karl se je obrnil, zavil trobec, si ga vtaknil v gobec in pobezjal. Sloni se ne boje ničesar razen miši, kajti miš utegne zlesti slonu v trobec in se mu zariti v uvalo. Zaradi tega Karljevega vedenja sem se čutil zelo ponizana. Tekel je kar naprej in se ustavil šele na odprtem polju, od koder sva pred pol ure odšla.

48. Opica je še vedno sedela na drevesu. Ko naju je zagledala, mi je pomignila z denarnico, ki jo je imela v roki. Očitno je je nekemu ukradla in zdaj je čakala, da ji jo kdo odkupi. Opice so zelo podobne razbojnikom. Spominjam se, kako smo nekoč nenadoma zaslišali jok moje male sestre, ki je bila stara dva meseca in je ležala v košari na verandi. Stikl smo ven in videli, da sestrica ni. Košara je izgnila. Potem smo se ozrli na bližnje drevo in zazpazili veljkanskega paviana, ki nas je prezirljivo gledal in držal z eno roko košaro, stoječo na vrhu sraven njega.